

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ПРАГМАЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОГО
АМЕРИКАНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ІНТЕРВ'Ю**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0358-а
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські
мови та літератури (переклад
включно) освітньо-професійної
програми Мова і література
(англійська)

Чудаєва Марія Олександрівна

Керівник д.ф.н., проф. Приходько Г. І.

Рецензент д.ф.н., проф. Козлова Т. О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземної філології
включно), перша – англійська

Кафедра
Освітні

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

«_____» _____ 2020 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

ЧУДАЄВІЙ МАРІЇ
ОЛЕКСАНДРІВНИ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Прагмалінгвістичний
аналіз
сучасного американського політичного
інтерв'ю»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Приходько Ганна Іллівна
д.ф.н. , проф.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
 затверджені наказом ЗНУ від «22» квітня 2019 року № 597-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту)

26 грудня 2019
 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)
теорія дискурсу, жанр політичного інтерв'ю, комунікативні стратегії і
тактики

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1) дати визначення понять дискурсу і політичного дискурсу; 2) з'ясувати функції політичного дискурсу; 3) окреслити теоретичні засади дослідження жанру політичного інтерв'ю в сучасній лінгвістиці; 4) схарактеризувати основні стратегії і тактики, що використовуються в сучасному американському політичному інтерв'ю.

---

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Приходько Г. І., д.ф.н. , проф.	10.05.2019	10.05.2019
Розділ 1	Приходько Г. І., д.ф.н. , проф.	21.08.2019	21.08.2019
Розділ 2	Приходько Г. І., д.ф.н. , проф.	12.09.2019	12.09.2019
Висновки	Приходько Г. І., д.ф.н. , проф.	25.10.2019	25.10.2019

6. _____ Дата _____ видачі _____
 завдання 22.04.2019

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2019	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2019	виконано
3.	Написання вступу	червень 2019	виконано

4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2019	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2019	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2019	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2019	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	січень 2020	виконано
9.	Захист	січень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ М. О. Чудаєва
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

_____ Г. І. Приходько
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ М. В. Залужна
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 87 стор., 148 джерел, 1 додаток.

Об'єкт дослідження: прагмалінгвістичні характеристики сучасного американського політичного інтерв'ю.

Мета роботи: визначення прагмалінгвістичних особливостей висловлювань американських політиків у сучасному політичному інтерв'ю.

Теоретико-методологічні засади: ключові положення теорії дискурсу та політичного інтерв'ю, розроблені в лінгвістиці (Дем'янков В. З., Зігманн Ж. В., Михальська Г. К., Шейгал О. Й. та ін.).

Отримані результати: політичний дискурс представлений різними жанрами, до яких відноситься жанр політичного інтерв'ю. Інтерв'ю має специфічний діалогічний характер і включає журналіста, політика, а також аудиторію. У політичних інтерв'ю політики використовують стратегії та тактики, щоб реалізувати свої комунікативні наміри. Наступні стратегії та тактики часто використовуються в політичному інтерв'ю: «початок-закінчення комунікації» (тактики «початок комунікації» і «закінчення комунікації»); «підтримка контакту» (тактики «звернення на ім'я» та «звернення до гумору»); «позитивна репрезентація» (тактики «позитивна репрезентація ендо-групи», «позитивна саморепрезентація», «позитивна репрезентація екзо-групи»); «евазивність» (тактики «контрпитання», «відхилення від теми», «відсилання до авторитету», «захист» і «напад»); «негативна репрезентація» (тактики «засудження», «застереження», «стереотипізація», «заниження значущості»); «кооперація» (тактики «солідаризація» і «згода»).

Ключові слова: дискурс, політичний дискурс, жанр, політичне інтерв'ю, стратегія, тактика

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖАНРУ	
ІНТЕРВ'Ю.....	8
1.1 Лінгвістична інтерпретація політичного дискурсу.....	8
1.1.1 Дискурс як предмет наукового інтересу.....	8
1.1.2 Поняття та особливості політичного дискурсу.....	10
1.2 Політичне інтерв'ю як жанр політичного дискурсу.....	15
1.2.1 Сутність мовного жанру.....	15
1.2.2 Диференціація жанрів політичного дискурсу.....	17
1.2.3 Жанр «політичне інтерв'ю».....	20
1.3 Стратегії і тактики мовного спілкування.....	24
РОЗДІЛ 2 СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ В	
ПОЛІТИЧНОМУ ІНТЕРВ'Ю.....	28
2.1 Стратегія «початок-закінчення комунікації».....	28
2.2 Стратегія «підтримка контакту».....	31
2.3 Стратегія «позитивна репрезентація».....	35
2.4 Стратегія «евазивність».....	42
2.5 Стратегія «негативна репрезентація».....	50
2.6 Стратегія «кооперація».....	59
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТОК	85

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

KerryABC1 – Interview With John Kerry, ABC's This Week

KerryAlArabiya1 – Al Arabiya interview with John Kerry

KerryBloomberg1 – Interview With Bloomberg's David Westin, John Kerry

KerryCNN1 – CNN'S AMANPOUR with John Kerry: ISIS Fight Will Take Time; Malaysian PM Speaks Out on MH17; Imagine a World

KerryCNNInt1 – CNN International Interview with John Kerry

KerryCTV1 – CTV Interview with U.S. Secretary of State John Kerry

KerryFox1 – Secretary Kerry’s Interview with Fox on Iraq

KerryHuffPost1 – John Kerry's Interview With HuffPost

KerryLocalABC1 – Interview With John Kerry, Local ABC News “The Week in South Florida”

KerryMiamiHerald1 – Interview with John Kerry, The Miami Herald and CNN en Espanol

KerryMSNBC1 – Interview on MSNBC's Morning Joe with John Kerry

KerryNBC1 – NBC Interview with John Kerry

KerryNBC3 – Interview With NBC's Richard Engel

KerryNBC4 – Interview With David Gregory of NBC's Meet the Press

KerryThisWeek1 – “This Week” Transcript: Sec. of State John Kerry

KerryTVAsahi1 – John Kerry Interview With Morio Chijiwa of TV Asahi

KerryRossiya1 – Interview With Mikhail Gusman of Rossiya

KerryRTBF1 – Interview With RTBF's Regis De Rather

KerryVOA1 – Voice of America Interview with John Kerry

KerryUnivision1 – Univision Interview with Secretary of State John Kerry

ObamaABC1 – ABC George Stephanopoulos Interviews with President Barack Obama

ObamaAtlantic1 – Atlantic Interview with Obama

ObamaBBC1 – Transcript of the Interview of the President with Justin Webb, BBC

ObamaCanalPlus1 – Interview Of The President By Laura Haim, Canal Plus

ObamaDailyShow1 – President Obama Daily Show Interview with Jon Stewart

ObamaDiaz1 – Jose Díaz-Balart Interviews President Obama

ObamaForward1 – Forward Editor-in-Chief's Interview With Obama

ObamaHuffPost1 – Obama's Interview With HuffPost

ObamaIowa1 – President Obama & Marilynne Robinson: A Conversation in Iowa

ObamaiTELE1 – Exclusive interview of Barack Obama, by Laurence Haïm for
iTELE

ObamaGoodMorningAmerica1 – Good Morning America Interview with President
Barack Obama

ObamaGQ1 – GQ Interview with Barack Obama

ObamaKroft1 – Steve Kroft Interview with Barack Obama

ObamaNBC2 – Interview With Matt Lauer of NBC's “Today”

ObamaNPR2 – NPR's Steve Inskeep Interview with President Obama

ObamaTonightShow1 – Obama on “Tonight Show” with Jay Leno

ObamaTonightShow2 – Obama on “Tonight Show” with Jay Leno

Дана розвідка присвячена визначенню прагмалінгвістичного потенціалу висловлювань сучасних американських політиків в межах інтерв'ю.

Грунтовним дослідженням політичного інтерв'ю присвячені наукові розвідки Дем'янкова В. З., Зігманн Ж. В., Михальської Г. К., Шейгал О. Й., Чудінова А. П. та багато інших лінгвістів.

Актуальність роботи обумовлена наступними факторами: по-перше, тексти сучасних політичних інтерв'ю займають важливе місце в сучасному американському медіа-дискурсі як один із видів ефективного впливу на суспільну свідомість; по-друге, вивчення прагмалінгвістичних аспектів, що дозволяють визначити стратегії і тактики мовленнєвого спілкування, перебуває у центрі уваги лінгвістів, які займаються дослідженням моделей інтеракції.

Наукова новизна магістерської роботи полягає в ідентифікації стратегій і тактик в сучасному політичному інтерв'ю.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є прагмалінгвістичні характеристики сучасного американського політичного інтерв'ю.

Предметом дослідження є стратегії і тактики та їх лінгвістична актуалізація в текстах інтерв'ю сучасних американських політиків.

Мета роботи полягає у визначенні прагмалінгвістичних особливостей висловлювань американських політиків у сучасному політичному інтерв'ю.

Для дослідження поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- 1) дати визначення понять дискурсу і політичного дискурсу;
- 2) з'ясувати функції політичного дискурсу;
- 3) окреслити теоретичні засади дослідження жанру політичного інтерв'ю в сучасній лінгвістиці;
- 4) схарактеризувати основні стратегії і тактики, що використовуються в сучасному американському політичному інтерв'ю.

Матеріалом дослідження стали тексти інтерв'ю, з яких були відібрані діалогічні єдності (репліка журналіста і відповідь політика). Всього було проаналізовано 36 прикладів діалогічних єдностей, відібраних з 36 текстів

інтерв'ю з Б. Обамою і Дж. Керрі. Інтерв'ю взято з різних офіційних джерел, які включають сайти Білого дому та Державного департаменту США.

У роботі були використані наступні **методи дослідження**: метод суцільної вибірки, описовий метод, метод контекстуального аналізу, критичне вивчення літератури, елементи кількісного аналізу.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів під час проведення семінарських занять зі стилістики, прагматики та практичних занять з англійської мови.

Робота пройшла **апробацію** на I Міжнародній науковій веб-конференції молодих вчених «Мова, культура, комунікація у всеосяжному інтелектуальному просторі».

Результати дослідження представлено в 1 публікації:

1. Chudaeva M. Pragmalinguistic analysis of modern American political interview. *The 1st Young Researchers' International Web Conference «Communication in the Expanding Intellectual Space»*. Book of Abstracts. Czestochowa, 2019. pp. 87–88.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатку та списку використаної літератури.

У вступі обґрунтовано вибір теми, її актуальність, предмет, мета, об'єкт, завдання дослідження, визначається наукова новизна, теоретична і практична значущість роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про дискурс, особлива увага приділяється визначенню поняття «політичний дискурс», розглянуто питання жанру «політичне інтерв'ю», встановлено роль стратегій і тактик у мовленнєвому спілкуванні.

Другий розділ містить власний аналіз основних стратегій і тактик, які актуалізуються у політичному інтерв'ю.

У висновках подані узагальнені результати проведеного дослідження та окреслені його подальші перспективи. Додатки містять кількісну дистрибуцію стратегій і тактик, а також відсоткове співвідношення усіх стратегій та тактик у межах політичного інтерв'ю.

Загальна кількість сторінок 86, кількість використаних джерел 148.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖАНРУ ІНТЕРВ'Ю

1.1 Лінгвістична інтерпретація політичного дискурсу

1.1.1 Поняття «дискурс» в лінгвістиці. Політичний дискурс розглядається в сучасних дослідженнях і як частина дискурсу і як елемент дискурс-аналізу. Останнє поняття розглядається в політології і соціології як спосіб аналізу того, як конструюється політична і соціальна реальність з допомогою текстів в різних ситуаціях [Fairclough, Wodak 1997, с. 277]. Виникає навіть термін «дискурс-аналіз», під яким розуміється дослідження мови/тексту в певних політичних та ідеологічних цілях [Sinclair 1975; Coulthard 1977; Coulthard, Montgomery 1981]. П. Серіо [Seriot 1985, р. 92] визначив дискурс як соціально або ідеологічно обмежений тип висловлювання.

У лінгвістиці поняття дискурсивний аналіз пов'язано з цілою низкою проблем, які вивчаються з точки зору виявлення основних принципів побудови комунікативного процесу, залишивши в стороні їх ідеологічну складову.

Підходи до лінгвістичних визначень дискурсу в основному визначаються тим, до якого напрямку належить дослідження. В даний час цей термін включає в себе конверсаційний аналіз [Schegloff, Sacks 1973; Levinson 1983, Schegloff 1987; Psathas 1995], структурно-семантичний підхід [Benveniste 1966; Charaudeau 1983; Seriot 1985], прагмалінгвістичний підхід [Halliday 1978; Арутюнова 1990; Макаров 1998; Шейгал 2000; Іссерс 2002; Карасик 2002; Дем'янків 2005], когнітивно-лінгвістичний [Fairclough, Wodak 1997; van Dijk 1998; O'halloran 2003; 2004 Chilton; Кубрякова 1999] та ін. Конверсаційний аналіз дозволяє встановити соціологічні параметри і установки для комунікантів в ході розмови. Дослідження дискурсу через конверсаційний аналіз ґрунтується на свідченнях розмови в його цілісності, при обліку не тільки промов комунікантів, а й самої обстановки [Ісупова 2002, с. 3].

Структурно-семантичний підхід до вивчення дискурсу передбачає чітке розмежування понять дискурс і текст. Е. Бенвеніст визначає дискурс як «мова, що присвоюється промовцям» [Benveniste 1966, р. 296]. П. Шародо розуміє текст і

дискурс як результативну сторону мовленнєвої діяльності і зазначає, що текст перетинається з низкою дискурсів, кожен з яких, у свою чергу, належить до якогось жанру і співвідноситься з якоюсь ситуацією [Charaudeau 1983, p. 69]. У поняття дискурсу, згідно концепції Шародо, входить «висловлення» і «комунікативна ситуація» (там же), які співвідносяться з вивченням прагматичних аспектів вивчення дискурсу. Видається, що облік таких параметрів комунікативної ситуації, тональності спілкування і способів передачі інформації також складає елементи прагмалінгвістичних аспектів вивчення дискурсу [Halliday 1978, p. 33].

У вітчизняній лінгвістиці поняття дискурсу розглядається лінгвістом Н.Д. Арутюновою як «зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами; текст, узятий в подієвому аспекті; мова, розглянута як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і механізмах їх свідомості» [Арутюнова 1990, с. 136–137]. Таке розуміння дискурсу поділяє В. З. Дем'янків, який вважає дискурс текстом у його становленні перед уявним поглядом інтерпретатора [Дем'янків 2005, с. 329]. В. І. Карасик розуміє під дискурсом «текст, занурений у ситуацію спілкування», який може мати «безліччя вимірювань» і різні підходи в дослідженні [Карасик 2002, с. 5].

Поширеним є вивчення дискурсу з точки зору когнітивної лінгвістики, згідно з якою дискурс вивчається як продукт знань. Даний напрямок вивчення дискурсу зв'язується, як правило, з роботами Т. А. ван Дейка, який вважає, що дискурс можна розуміти в двох сенсах. У широкому сенсі дискурс розуміють як комплексну комунікативну подію, що відбувається між мовцем і слухачем (спостерігачем та ін.) в процесі комунікативної дії в певному часовому, просторовому та іншому контексті [van Dijk 1998, p. 18]. Це комунікативна дія може бути мовною, письмовою, мати вербальні і невербальні складові. У вузькому сенсі, згідно ван Дейку, термін дискурс позначає завершений або триваючий «продукт» комунікативної дії, його письмовий або мовний результат, який інтерпретується реципієнтами. Дане розуміння дискурсу активно

використовується у вітчизняних розробках поняття дискурс [Кібрік 2003; Кобозєва 2003; Темнова 2004; Олешків 2006]. О. С. Кубрякова трактує дискурс як когнітивний процес, який пов'язаний зі створенням мовного твору [Кубрякова 1999, с. 186]. Аналогічне трактування дискурсу як «мови в дії» висловлює Дж. Гі, додаючи, що мова взаємодіє з системою знань (семіотичних, наукових, культурних) і прийнятими в даний час у конкретному суспільстві системами цінностей, думок і норм поведінки [Gee 1999, p. 13].

Отже, у нашому дослідженні дискурс розглядається як процес і результат мовної діяльності, що реалізується через текст, в тому числі політичний. А те, як людина інтерпретує текст, безпосередньо залежить від екстралінгвальних, прагматичних та інших факторів, що буде розглянуто в наступному підрозділі.

1.1.2 Поняття політичного дискурсу. Політичний дискурс може розглядатися як один з видів професійного дискурсу. Існує кілька різних підходів до визначення політичного дискурсу, проте всі вони базуються на ідеї, що інтенція політичного дискурсу полягає саме в завоюванні й утриманні політичної влади [Denton, Woodward 1985; Seidel 1985; Chilton, Schaffer 1997; Shudson 1997; Водак 1997; Шейгал 2000; Маслова 2008]. У цьому відношенні проявляється сутність політики, яка реалізується через мову і зв'язується з мовною діяльністю [Третьякова 2004, с. 299].

Таке розуміння співвідноситься з прагмалінгвістичним підходом до аналізу політичного дискурсу, згідно з яким політичний дискурс розглядають як «сукупність усіх мовленнєвих актів, що використовуються в політичних дискусіях, а також правил публічної політики, освітлених традицією і перевіреніх досвідом...» [Баранов, Казакевич 1991, с. 6]. Політичний дискурс, поряд з дипломатичним, адміністративним, юридичним і т. д., традиційно відносять до інституційного виду дискурсу, для якого характерно спілкування в заданих рамках статусно-рольових відносин [Dieckmann 1981; Chilton 2004; Карасик 2006а]. В. А. Маслова [Маслова 2008, с. 43–44] розглядає політичний

дискурс як форму спілкування, яка містить хоча б один аспект, який належить до сфери політики: суб'єкт, адресат або зміст повідомлення.

З боку когнітивної лінгвістики, політичний дискурс розглядається як продукт індивідуальних і колективних ментальних процесів, який містить сукупність знань про політику та політичних ідеологій [Chilton 2004, p. 51]. Т. А. ван Дейк вважає, що політичний дискурс – це сукупність жанрів соціальної політики. Т. А. ван Дейк порівнює політичний дискурс з іншими дискурсами (наприклад, освітнім, засобів масової інформації, юридичним дискурсом) і вказує, що трактування терміна «політика» відрізняється від джерела до джерела, отже, складно встановити межі області політики [van Dijk 2001, p. 22].

У вітчизняних і зарубіжних розвідках [Павлуцький 2008, с. 220] щодо політичного дискурсу спостерігається схожість в підходах до виділення функцій даного виду дискурсу. Їх можна розділити на кілька груп: соціолінгвістичний підхід, функціонально-семантичний і текстологічний.

Згідно соціолінгвістичному підходу [Graber 1981, p. 198], політичний дискурс містить три основні функції: поширення інформації, пов'язане зі створенням певної реальності в адресатів, де власний досвід виключається за допомогою когнітивних схем і загальних вірувань; встановлення теми, тобто контроль за поширенням інформації, оскільки політики, як правило, намагаються не обговорювати теми, які можуть представити їх у не вигідному світлі; проекція в майбутнє і минуле, яка заснована на розумінні минулого та прогнозування майбутнього. В політичній комунікації апеляція до минулого досвіду часто використовується в якості аргументативної тактики.

Функції політичного дискурсу, що виділяються Грейбером [Graber 1981, p. 198], корелюють з думкою соціолінгвіста Р. Водак, яка виділяє шість функцій: 1) персуазивну (переконання); 2) інформативну; 3) аргументативну; 4) персуазивно-функціональну (створення переконливої картини кращого устрою світу); 5) делимитативну (відмінність від іншого); 6) груповидільну (змістовне і мовне забезпечення ідентичності) [цит. по Желтухіна 2000а: 72, Водак 1997, с. 104]. Наприклад, програма партії повинна переконати, загітувати і пропагувати ідеї

(функція переконання), і кожен пункт програми повинен співвідноситися з ідеологією, правилами і цінностями (аргументативна функція). Програма партії розрахована на якусь перспективу і повинна відрізнятися від заяв, які робляться в конкретній ситуації. Програма – це свого роду модель нового упорядкованого життя, і вона повинна бути продемонстрована (персуазивно-функціональна функція). Далі, програму треба виділити з ряду інших, що відбувається в момент обговорення з іншими течіями, світоглядом і переконаннями (дистанціювальна функція). Програма також повинна виділяти дане політичне об'єднання в мовному і змістовному аспекті, де реалізується функція групового об'єднання [Водак 1997, с. 23]. Говорячи про груповидільну функцію, слід додати, що деякі дослідники політичного дискурсу говорять про бінарність політичної комунікації-протиставлення «ми-вони» (othering), яке полягає в позитивній саморепрезентації і негативній репрезентації опонента [Wodak 2015, с. 103; Wierzbicka 1995, р. 183]. Так, Л. Н. Беляєва виділяє дві групи учасників політичної комунікації – групу «Ми», яка включає прихильників, які здійснюють творчу діяльність, надають допомогу, та групу «Вони», яка включає супротивників [Беляєва 2007, с. 207]. Таким чином, результати дій групи «Ми» будуть позитивними, в той час як результати дій групи «Вони» – негативними.

З боку функціонально-семантичного підходу до вивчення політичного дискурсу, одними з найважливіших його функцій вважаються функції переконання і політичної пропаганди. Установкою політичного дискурсу є формування в суспільстві думок і оцінок, які необхідні для автора дискурсу. Специфіка політичного дискурсу полягає в реалізації політики та досягненні політичних цілей, які пов'язані з підтриманням влади [Павлуцький 2008, с. 220].

Політичний дискурс видається як система інституційного спілкування з професійно-орієнтованими знаками (лексика, фразеологія і т. п.), що реалізуються в певному ситуативно-культурному контексті. О. Й. Шейгал [Шейгал 2000, с. 3-15] вважає, що політичний дискурс – це явище, зміст якого можна передати формулою «дискурс = підмова + текст + контекст». У роботі О. Й. Шейгал [Шейгал 2000, с. 36] описано вісім функцій:

- функція соціального контролю, тобто маніпулювання думками індивідів для стандартизації поведінки, почуттів, свідомості, бажань, намірів;
- функція легітимізації влади, яка служить для пояснення рішень щодо дистрибуції ресурсів і влади;
- функція відтворення влади або виховання вірності системі, в тому числі через використання символів для ритуалів і церемоній;
- функція орієнтації для формування певної моделі політичної дійсності;
- функція соціальної солідарності для підтримки соціуму і спільності в соціальних групах;
- функція соціальної диференціації для роз'єднання, роз'єднаності соціальних груп;
- агональна функція відповідає за початок і закінчення конфлікту, виступ проти діяльності органів державного управління;
- акціональна функція служить для здійснення політики за допомогою концентрації коштів і ресурсів, а саме координації і об'єднання лояльної частини населення, або для розсіювання уваги, пацифікації, доведення до бездумного існування.

Відзначаючи специфіку політичного дискурсу, Т. П. Третьякова пише про те, що всяка мова, так чи інакше, політично навантажена, та що «політика сприймається суспільством через мову і, отже, розуміння та інтерпретація політичної мови є умовою інтерпретації політики» [Третьякова 2004, с. 299]. Інтерпретація політичного дискурсу здійснюється по лінії пошуку комунікативних стратегій і тактик, які використовуються в різних видах мовної діяльності.

З точки зору інтенціональності, відзначається стратегічна спрямованість політичного дискурсу і виділяються його основні функції, до яких відносяться:

- Примушування. Наказ або закон є прикладами мовного акту примусу. Політики використовують цей інструмент, щоб визначати питання, вибирати теми в розмові, виставляти себе та інших у вигідних для політика взаєминах, робити припущення про факти і процеси, які адресанти повинні приймати, щоб

сприймати текст і мову. Влада також знаходить реалізацію за допомогою цензури і контролю доступу за використанням мови.

- Опір. Можна сказати, що дана функція протиставлена функції примусу, оскільки діє в протязі владним відносинам. Характерними для політичного дискурсу прикладами функції опору можуть бути деякі засоби масової інформації (самвидав), графіті (постери), так само як і лінгвістичні об'єкти (петиції, прохання, слогани тощо).

- Симуляція. Даний інструмент дозволяє контролювати інформаційний потік, зміщуючи акценти за рахунок виділення деяких даних.

- Легітимізація і делегітимація. Перша функція пов'язана з примусом і відповідає за механізм покори (легітимність). До технік легітимізації відносяться загальні ідеологічні постулати, мотивування виборців, позитивна саморепрезентація і т. д. Делегітимація є репрезентацією інших і носить негативний характер [Chilton, Schaeffner 1997, p. 211].

Діалогічність політичного дискурсу полягає в тому, що будь-який текст розглядається з точки зору наявності такого складового значення, як вплив/переконання, при цьому пошук стратегій і тактик пов'язується з побудовою моделей аргументації [Третьякова 2004, с. 304].

Політичний дискурс, таким чином, характеризується широким спектром різноманітних ознак, пов'язаних з диференціацією суспільно-інституційної, медійної комунікації і реалізується у різних видах жанрів.

1.2 Політичне інтерв'ю як жанр політичного дискурсу

1.2.1 Поняття мовного жанру. Політичне інтерв'ю є одним з жанрів політичного дискурсу. Дослідження мовних жанрів є одним з основних підходів до дослідження усного діалогічного мовлення [Стрельникова 2005]. В наукових працях розглядаються такі терміни, як «жанр мовлення», «риторичний жанр»,

«жанр спілкування» [Анісімова 2000; Арутюнова 1992; Карасик 1992; Wierzbicka 1997; Дементьев 1997; Шмельова 1997; 1999; Федосюк 1997; Hymes 1971; Yates 1992].

Існує кілька основних підходів до вивчення мовних жанрів: лексичний, стилістичний, а також аналіз моделей жанрів.

Лексичний підхід передбачає тлумачення семантики жанрів [Гловинська 1993; Шмельова 1997].

Стилістичний підхід ґрунтується на аналізі текстів в аспекті їх жанрової природи. Такий підхід враховує композицію, відбір специфічної лексики і т. д. і широко використовується в дослідженнях соціолінгвістів і психолінгвістів. Відповідно до цього підходу, мовний жанр може трактуватися як відносно стійкий тематичний і стилістичний тип тексту [Федосюк 1996, с. 75]. Таке трактування можна порівняти з думкою Д. Хаймса, який визначає жанр як унікальну комбінацію стилістичної структури [Hymes 1971, р. 47].

В рамках підходу, що базується на аналізі моделей жанру, вивчається втілення цих моделей в різних мовних ситуаціях і визнається існування в мовленнєвій свідомості «типового проекту», канону, схеми певного мовного жанру [Паршина 2005, с. 23]. Т. В. Матвеева визначає мовний жанр як «структурну модель мовного спілкування у вигляді типової послідовності мовних ходів» [Матвеева 1996, с. 210]. Таке визначення співвідноситься з думкою Анісімової Т. В., яка трактує жанр як вербальне оформлення типової ситуації соціальної взаємодії між людьми [Анісімова 2010, с. 34]. В зарубіжних роботах мовленнєвий жанр визначається як «група комунікативних подій, учасники яких слідує певним комунікативним цілям», тобто саме комунікативна мета є основною жанроутворюючою ознакою [Bauman 2006; Swales 1990, с. 58]. Жанри, що використовуються в інституційному дискурсі, відображають і формують систему цінностей членів організації, історію та сутність їх взаємодії, соціальні взаємовідносини та організаційну політику [Yates 1992, р. 311].

Розкриваючи суть поняття складної мовної події, яка виявляється особливо важливою для вивчення мовного жанру, не існує будь-якої конкретної схеми

аналізу подібних комунікативних подій. Нам представляється можливим застосування моделі, запропонованої Хеллідеєм, для аналізу мовного жанру, який співвідноситься з певною складною комунікативною подією [Halliday 1989, p. 103].

Хеллідей виділяє поняття «текст» і «контекст» і розглядає їх як різні аспекти одного і того ж процесу. Контекст, по Хеллідею, є те, що неодмінно супроводжує тексту і, як правило, передує йому [Halliday 1989, p. 114].

Свою концепцію контексту Хеллідей розвиває, виходячи з теорії «контексту ситуації» антрополога Б. Малиновського [Малиновський 1935, с. 86], який під «контекстом ситуації» розумів оточення (environment) тексту.

Контекст ситуації, або дискурсу, визначається трьома параметрами:

1) поле дискурсу (field of discourse), тобто тема обговорення, предмет розмови, умови обговорення та т.д.;

2) комуніканти (tenor of discourse), тобто учасники ситуації, їх ролі, взаємодія, цілі і т. д.;

3) модус (mode of discourse), тобто канал спілкування (усна або письмова, підготовлена або спонтанна комунікація, з мікрофоном і записом чи ні) [Halliday 1989, p. 116].

Об'єктивність, нормативність, історичність розглядаються в якості основних характеристик мовного жанру. Важливим фактором є залучення для вивчення мовних жанрів соціально-психологічних компонентів висловлювань, що відображають взаємовідношення мовця суб'єкта і середовища.

В даній роботі під мовним жанром розуміється стійка мовна форма передачі типового для певного дискурсу змісту. Мовний жанр характеризується єдністю тематичного змісту, стилю, комунікативної мети і контекстом ситуації.

1.2.2 Диференціація жанрів політичного дискурсу. У роботах вітчизняних лінгвістів жанри політичного дискурсу переважно поділяються, виходячи по одному з двох принципів: по мірі первинності – первинні і вторинні

[Шейгал 2000; Артемова 2002; Істоміна 2008; Зотєєва 2013] – або за принципом належності – гіпержанри і (суб)жанри [Дементьєв, Сєдов 1998; Зігманн 2003; Кочкін 2003; Сєдов 2007].

З точки зору першого принципу, критерієм розрізнення первинних і вторинних жанрів у М. М. Бахтіна є критерій «простота – складність». Під первинним жанром розуміють побутове спілкування з близькою дистанцією, під вторинним - публічні виступи, що носять офіційний, інституційний характер [Бахтін 1986; Гольдін 1997]. Більшість жанрів політичного дискурсу можна співвіднести з типом вторинного мовного жанру. До вторинних жанрів політичного дискурсу належать політичні інтерв'ю, заяви, декрети, політичні програми, аналітичні статті, мемуари політиків і т. д. [Шейгал 2000, с. 299].

Політичний дискурс має багатоплановість, що обумовлено з'єднанням в ряді точок різних мовних жанрів. О. Й. Шейгал виділяє і розкриває сутність таких жанрів політичного дискурсу:

- розмови про політику в колі сім'ї, друзів або малознайомих людей є неофіційними способами спілкування з неформальним джерелом;
- графіті і т. п., коли учасник комунікації виступає від свого імені і адресує послання представникам політичних інститутів;
- листи в знак підтримки або протесту, де адресатом є політичний інститут або його представник, і канал спілкування офіційний;
- політичний скандал можна вважати прикордонним випадком міжособистісного та інституційного параметра (джерело може бути офіційним і неофіційним, канал спілкування завжди офіційний, а мотив особистісний, так як скандал переслідує особисті цілі). У політичному скандалі немає суворих рамок для стилю спілкування;
- прес-конференція являє собою спілкування за допомогою ЗМІ офіційної особи (політика) з публікою;
- публічні політичні дискусії, до яких відноситься політичне інтерв'ю;
- публічні доповіді, промови політиків (комунікація політика і великих соціальних груп характерна для статусно-індексального спілкування);

- закони, укази є прикладами статусно-індексального спілкування держави і суспільства;
- міжнародні переговори, саміти, офіційні візити (спілкування на рівні держав) [Шейгал 2000, с. 114].

Публічні політичні дискусії є перехідною формою комунікації від масової до внутрішньогрупової: «З неформальною її зближує безпосереднє, обличчя до обличчя спілкування з опонентом, з офіційною – те, що хід і результати дискусії стають надбанням ЗМІ» [Дмитрієв 1997, с. 7].

З точки зору принципу належності, як стверджує Ж. В. Зігманн (Зігманн 2003: 70), що гіпержанри є відкритими для нових форм і складаються з (суб)жанрів. До гіпержанрів відносяться політичні документи, передвиборна агітація (субжанри: передвиборна платформа, інтерв'ю, персональне звернення, політична реклама), політичні дебати, програмні документи (субжанри: декларація, резолюція, маніфест, статут) [Зігманн 2003, с. 65]. Ж. В. Зігманн зазначає, що жанр інтерв'ю «характеризується діалогічною формою, продуманою композицією, імітацією невимушеного спілкування, переплетенням розмовних і книжних форм».

В роботах зарубіжних лінгвістів спостерігається превалювання принципу, за яким жанри політичного дискурсу диференціюються за ступенем їх інституціональності [Dorinson 1978; Dieckmann 1981; Agar 1985]. Наприклад, В. Дийкман виділяє три типи комунікацій: суспільно-інституційну комунікацію, комунікацію між інститутом і громадянином і комунікацію між агентами в інститутах. У суспільно-інституційній комунікації слід розмежовувати взаємодію по лініях «інститут – > суспільство» і «суспільство – > інститут». Комунікація «інститут – > суспільство» може здійснюватися через жанри, що представляють собою знеособлені «висловлювання інститутів» (постанови уряду, декрети, закони, заклики, гасла, плакати), або через висловлювання політичних лідерів, тобто окремих особистостей як представників інститутів (такі жанри, як публічна мова, радіозвернення, указ президента) [Dieckmann 1981, р. 147].

Класифікуючи жанри політичного дискурсу за соціокультурним показниками, вітчизняні і закордонні дослідники політичного дискурсу вважають, що базова політична лексика, що позначає ідеологічно марковані концепти, по-різному розуміється політичними супротивниками, що свідчить про існування різних тезаурусів у носіїв мови – учасників політичної комунікації [Сорокін 1992; Какоріна 1996; Seriot 1993].

Отже, в даній роботі диференціація жанрів політичного дискурсу використовується саме за принципом первинності / вторинності. Інтерв'ю співвідноситься з вторинними жанрами дискурсу, оскільки вони мають офіційний характер і відрізняються своєю складністю. Політик, беручи участь в інтерв'ю, є особою уряду або певної партії, що дозволяє говорити про інституціональність політичного інтерв'ю як жанру. Інтерв'ю відноситься до типу публічних дискусій і характеризується певним набором стратегій і тактик, що реалізуються в репліках акторів інтерв'ю.

1.2.3 Жанр «політичне інтерв'ю». Інтерв'ю є одним з найпоширеніших типів усного публічного діалогу. Інтерв'ю – це діалог, який відбувається між журналістом – одержувачем інформації – і його «гостем» – носієм інформації. При цьому журналіст за допомогою системи запитань прагне організувати інтерв'ю так, щоб інтерв'юер міг повно і логічно послідовно розкрити задану тему [Стрельникова 2005, с. 159].

Особливістю інтерв'ю є його діалогічна форма. У цьому дослідженні ми приймаємо діалогічну єдність за основну одиницю комунікативно-мовної структури інтерв'ю. Діалогічна єдність розуміється Н. Ю. Шведовою [Шведова 1960, с. 276] як «обмін двома висловлюваннями, з яких друге залежить від першого, породжене їм і у своїй мовній формі відображає цю залежність».

За визначенням Н. Стентона, інтерв'ю – це «планована і контрольована розмова між двома (або більше) людьми, яка ведеться з певною метою (з позицій хоча б одного з учасників), і під час якї обидва говорять або слухають по черзі.

Наявність мети, планування та контрольованої взаємодії в проведенні інтерв'ю відрізняє його від повсякденного спілкування» [Stanton 1990, p. 376].

Інтерв'ю стратифікується в залежності від ряду аспектів: форми публікації в ЗМІ (газетне, журнальне, радіо - і телеінтерв'ю); кількості учасників інтерв'ю (діалог, полілог); характеру організації інтерв'ю (опитування, анкета, прес-конференція); типу матеріалу (інформаційний, особистісний); тематики бесіди (політика, події і т. д.).

Т. П. Третьякова виділяє три основних категорії інтерв'ю в залежності від превалюючої в тій чи іншій категорії комунікативної стратегії. До цих категорій належать: 1) «гармонійне» інтерв'ю (the unison interview), в якому прагматичні стратегії учасників збігаються або ж питання інтерв'юючого не є проблематичними для інтерв'юйованого і дозволяють йому повноцінно висловлювати свої ідеї та погляди; 2) «дослідницьке» інтерв'ю (probing interview), що припускає нейтральні питання з боку інтерв'юючого, метою яких є отримати вичерпну відповідь з гострої політичної проблеми, зачепленої журналістом; 3) «агресивне» інтерв'ю (aggressive interview), при якому метою інтерв'юючого є розкрити негативні аспекти поглядів, позиції і навіть особистості інтерв'юйованого [Третьякова 2013, с. 299].

Інтерв'ю різноманітне за формою та змістом. Інтерв'ю діляться на короткі і розлогі, сенсаційні і буденні, очікувані і ексклюзивні, проблемні і портретні. Згідно з Т. В. Поповою [Попова 2002, с. 3–4], сучасне інтерв'ю спрямоване швидше на посилення ролі учасників, ніж на тему розмови, що «відображає основні тенденції розвитку інформаційно-комунікативного суспільства в цілому».

Інтерв'ю є одним з найяскравіших зразків публічного спілкування, що, згідно П. В. Свищеву, чинить «нормуючий і популяризуючий вплив в області мови і комунікації в цілому» [Свищев 1998, с. 5].

Політичні інтерв'ю відіграють важливу роль у передачі політичної інформації. Дана інформація передається за допомогою діалогічних форм мови [Lauerbach, Fetzer 2007]. Такі жанри політичного дискурсу, як політичне інтерв'ю і ток-шоу, по-перше, надають можливість «переводити» політику в текст і

розмову [Chilton, Schäffner 2002]. По-друге, здійснювати перехід від макросфери політики до мікросфери, і, по-третє, сприяти розумінню політичних програм та ідеологій [Sarcinelli 1987, p. 53].

Як вважає М. А. Стрельникова [Стрельникова 2005, с. 135], особисті характеристики акторів інтерв'ю є основою для диференціації політичного інтерв'ю за статусно-рольовому положення журналіста і гостя студії, соціально-психологічної дистанції між учасниками спілкування. Психолінгвісти виділяють два типи міжособистісних взаємин учасників комунікації в умовах публічного діалогу: домінація і рівність.

З точки зору структурної організації, політичне інтерв'ю складається з вступу, основної частини та висновків [Михальська 2000, с. 68]. Політичне інтерв'ю може бути монотематичним або політематичним, володіти різною цільовою спрямованістю. Комуніканти дотримуються етикетні норми спілкування, мовні норми, використовують певні мовні акти. Динаміка емоційності діалогу, темп мови і обсяг інтерв'ю також варіюються в залежності від ходу інтерв'ю і заданих умов.

Важливим для політичного інтерв'ю безумовно є мовленнєвий вплив інтерв'юйованого – політичного діяча – на аудиторію. «Для політика набуває першочергового інтересу не те, що реципієнт зрозумів, а як зрозумів» [Плахотна 2011, с. 45].

Таким чином, політичне інтерв'ю визначається нами як жанр політичного дискурсу, що має специфічний діалогічний характер. До акторів інтерв'ю відносяться журналіст (інтерв'юючий), який задає напрямок інтерв'ю, політик (інтерв'юйований), а також реальна або віртуальна аудиторія, на яку адресована інформація. Політичне інтерв'ю має тематичну спрямованість і має своєю глобальною метою висвітлення актуальних економічних, політичних, наукових, соціальних та інших проблем.

Політичне інтерв'ю є найбільш частотною подієвою жанровою формою. Специфіка політичного інтерв'ю як публічного мовного жанру полягає в його висококонвенціональності і жорсткому розподілі мовних ролей безпосередніх

учасників. Журналіст прагне розкрити значущі для суспільства риси політика, в тому числі і «небезпечні», тоді як останній, відповідаючи на питання журналіста, прагне переконати суспільство у своїй «затребуваності» [Михальська 2000, с. 28–70]. Однак ми вважаємо, що політичне інтерв'ю не завжди агонально. Наші спостереження показують, що «мікроклімат» політичного інтерв'ю залежить від установки і комунікативних цілей акторів.

Слідуючи концепції Дикманна [Dieckmann 1981, р. 41], з точки зору суб'єктно-адресатних відносин, політичне інтерв'ю належить до суспільно-інституційної комунікації «інститут – > суспільство». З погляду соціокультурної спрямованості, очевидно, що для політичного інтерв'ю характеру політична лексика, зрозуміла для цільової аудиторії, а також ідеологічно марковані вираження, що залежать від партійної приналежності політичного діяча і поставленої комунікативної мети.

Мета політичного інтерв'ю безпосередньо впливає на вербальну і невербальну поведінку комунікантів. Змістовне поле інтерв'ю, набір мовних засобів, що використовуються інтерв'юючим і інтерв'юйованим, композиційно-структурна організація комунікації варіюється в залежності від типу інтерв'ю.

Отже, у рамках політичного інтерв'ю політики використовують комунікативні стратегії і тактики з метою реалізувати свої комунікативні наміри. При виборі стратегій враховуються фактори і умови, в яких протікає інтерв'ю, а також обумовлюється використання певних мовних засобів.

1. 3 Стратегії і тактики мовного спілкування

Комунікативні стратегії і тактики активно досліджуються вченими різних напрямів впродовж останніх десятиліть [Дем'янків 1982; Сухих 1986; Арутюнова 1990; Тарасова 1992; Поспелова 2001; Ключев 2002; Иссерс 2008; van Dijk 1983; Neuliep, Mattson 1990; Zhang 1990; Sacks 1992].

Інтерес до вивчення стратегій мовного спілкування обумовлений тим, що досягнення мети в процесі комунікації неможливе без планування мовної діяльності – без стратегії і тактик. У загальному сенсі стратегія включає в себе планування процесу мовної взаємодії, що залежить від умов спілкування комунікантів, а також реалізацію цього плану [Тарасова 1992, с. 64].

Термін «стратегія» в лінгвістиці запозичений з військової справи. У військовій справі стратегія визначається як мистецтво ведення військових операцій, як наука про ведення війни. Таким чином, в основі лексичного значення слова стратегія лежить ідея планування дій.

Можна виділити два основних підходи до вивчення і визначення явищ стратегії і тактики: прагмалінгвістичний [Grice 1985; Витоків 1983; Brown, Levinson 1987; Баранов 1990; Сухих 1998; Касенкова 2000; Поспелова 2001] та когнітивний [van Dijk, Kintsch 1983; Борисова 1996; Іссерс 2008].

У прагмалінгвістиці поняття стратегії розуміється як загальний план ведення діалогу, як схема мовних дій, як «сукупність процедур над моделями світу учасників ситуації спілкування» [Баранов 1990, с. 11]. Використання певної стратегії полягає в організації мовних впливів комуніканта А, спрямованих на комуніканта Б таким чином, щоб їх наслідком було зміна значень відповідних параметрів Б в потрібному для напрямку А [Сухих, Зеленська 1998, с. 42]. Вибір стратегії визначається наміром і метою комуніканта, а також є ключовим фактором у здійсненні вибору тих способів і засобів, які дозволяють досягти мети відповідно до знань, бажань і установкою суб'єкта, що стоять за планом дій [Касенкова 2000, с. 19].

За допомогою стратегій і тактик реалізується регулятивна діяльність. Різниця між стратегіями і тактиками (субстратегіями) полягає в відмінності висунутих цілей і в рівні їх функціонування. Стратегія реалізує глобальну мету спілкування в даній мовній події, а тактики реалізують етапні цілі на рівні мовного ходу [Поспелова 2001, с. 58–59].

Таким чином, в прагматичному аспекті стратегія являє собою схему певних дій в рамках комунікативного процесу, яка впливає на вибір мовних засобів і

способів вираження комунікантом певного змісту, пов'язаного з досягненням мети, тобто представляє комплекс мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення комунікативної мети [Іссерс 2008, с. 55]. При описі механізмів мовного спілкування велика увага приділяється також умовам успішності мовних дій. Учасники комунікації по можливості дотримуються правил кооперації [Grice 1975, 1981], а також принципів ввічливості [Brown, Levinson, 1987].

З погляду когнітивної лінгвістики, стратегія – це план комплексного мовного впливу, «спрямований на зміну моделі світу партнера, на трансформацію його концептуальної свідомості» [Гулакова 2004]. Когнітивний аспект детально аналізується в роботах таких зарубіжних вчених, як Т. А. ван Дейк і В. Кінч, які розглядають способи обробки складної інформації в пам'яті, когнітивні ходи в мисленні. Так, ван Дейк виділяє десять діалогових стратегій: узагальнення, приведення прикладу, поправка, посилення, очевидні поступки, повтор, контраст, пом'якшення, зсув, ухилення і пресупозиція [van Dijk; Kintsch 1983].

Для того, щоб спланувати мовні дії, комуніканту необхідно володіти певною когнітивною інформацією: володіти знаннями про адресата, ситуації спілкування, а також «володіти елементарним досвідом аналізу мовних дій» [Іссерс 2008, с. 95]. О. С. Іссерс визначає стратегію через поняття когнітивного плану спілкування, за допомогою якого реалізуються комунікативні завдання комуніканта в умовах нестачі інформації про дії іншого комуніканта, тобто основними складовими мовної стратегії також вважається прогнозування і контроль над здійсненням плану [Іссерс 2008, с. 100].

Є. В. Ключев розуміє під комунікативною стратегією сукупність запланованих комунікантом заздалегідь і реалізуються в ході комунікативного акту теоретичних ходів, які спрямовані на досягнення комунікативної мети. Комунікативна тактика розглядається ним як сукупність практичних ходів в реальному процесі мовної взаємодії [Ключев 2002, с. 18–19]. Так, стратегія співвіднесена з комунікативними цілями, а тактика – з практичними цілями спілкування. Вибір тактик визначається стратегічним задумом. Учасники діалогу детермінують свої дії в залежності від розвитку ситуації, залишаючись в рамці

єдиної «надзавдання». Надзавдання і комунікативні ходи співвідносяться з поняттями стратегії і тактики [Іссерс 2008, с. 53].

І. М. Борисова визначає тактику спілкування як використання комунікантами мовних умінь для побудови діалогу в рамках тієї чи іншої стратегії [Борисова 1996, с. 25].

В даному дослідженні під мовною стратегією ми розуміємо комплекс певних мовних дій, спрямованих на досягнення комунікативної мети, а також усвідомлення ситуації в цілому. Вибір стратегії зумовлений соціальним досвідом комунікантів, їх стилем взаємодії зі співрозмовником, метою і ситуацією спілкування.

Поняття тактики ми трактуємо як мовний інструмент нижчого рівня, ніж стратегія, як сукупність мовних дій, що виконуються комунікантами в тій чи іншій послідовності, які складають мовну стратегію. Тактики дозволяють реалізувати вибрані комунікантами мовні стратегії в процесі спілкування.

Отже, специфікою комунікативних стратегій взагалі і тактик зокрема є комплексність використання мовних засобів для досягнення комунікативної мети. Одне і те ж висловлювання може володіти різними стратегічними сенсами.

РОЗДІЛ 2

СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ В ПОЛІТИЧНОМУ ІНТЕРВ'Ю

2.1 Стратегія «початок-закінчення комунікації»

Побудова інтерв'ю багато в чому повторює шаблони побудови будь-якої інтеракції, яка починається і закінчується за допомогою тактик встановлення і закінчення спілкування. Тональність політичного інтерв'ю передбачає використання прийнятих етикетних кліше. У зібраному матеріалі до стратегії «початок-закінчення» комунікації були віднесені ті приклади, що відображають наступні типи реактивних тактик, використаних політиками.

Тактика «початок комунікації»

Дана тактика використовується інтерв'юваними з метою ввічливо почати комунікацію. Власне цей початок співвідноситься з прийнятою в політичному співтоваристві дотримань правил ввічливості. При цьому вітання повністю відображають рефлексивний характер обміну етикетними кліше. Специфіка може проявлятися тільки в способах експресивності вираження.

(1) *Q: Mr. President, thank you very much for talking to the BBC.*

The President: Thank you. Thank you very much for having me. (ObamaBBC1)

У наведеному прикладі політик двічі вживає етикетне кліше *thank you very much* з доповненням *for having me*, що свідчить про експресивний характер вітання.

(2) *Q: Joining us now on set, the Secretary of State John Kerry. Great to have you on board, sir.*

Secretary Kerry: Good to be here. Thank you. Good to be back. (KerryMSNBC1)

В даному прикладі в репліці політика реалізуються кліше *good to be here* і *good to be back*, а також *thank you*.

(3) *Q: Mr. Secretary, thank you for this honor. It's always an honor to travel with you and have a chance to sit down with you.*

Secretary Kerry: Thank you. Delighted to do so. I'm happy to do so. (KerryFox1)

У прикладі (3) зустрічаються *thank you*, а також кліше *delighted to do so* і *happy to do so*. Така експресивність співвідноситься з ініціальною реплікою журналіста, в якій також спостерігається тактика дотримання негативної ввічливості, спрямованої на дистанціювання і збереження негативної особи (avoidance-based) [Brown, Levinson 1987, p. 101–128].

(4) *Q: I'm now joined by the Secretary of State John Kerry. Mr. Secretary, welcome back to Meet the Press.*

Secretary Kerry: Glad to be with you. Thank you, David. (KerryNBC4)

В діалогічній єдності (4) виділяється кліше *glad to be with you* і *thank you*, а також звернення *David*. Саме звернення дозволяє говорити про те, що в даному випадку використовується тип позитивної ввічливості, яка пов'язана зі зближенням співрозмовників (approach-based) [Brown, Levinson 1987, p. 101–128].

Отже, тактика початку комунікації реалізується за допомогою етикетного *thank you* в поєднанні з різними інтенсифікаторами і доповненнями. Також характерним елементом є вираження позитивної оцінки комунікативного події допомогою таких кліше, як *good to be here*, *good to be back*, *glad to be with you*, *delighted to do so*, *happy to do so*. Крім того, можна говорити про використання стратегії позитивної ввічливості.

Тактика «закінчення комунікації»

У зібраному матеріалі дана тактика реалізована за допомогою наступних етикетних кліше. Розглянемо приклади:

(5) *Al Arabiya: Mr. Secretary, thank you very much for your time.*

Secretary Kerry: My pleasure. Thank you. (KerryAlArabiya1)

В даному прикладі в репліці політика реалізується кліше *my pleasure* і *thank you*.

(6) *Q: Thank you. So much more to ask you. I know your time is up. Thank you very much for joining us this morning.*

Secretary Kerry: My pleasure. Thanks. Good to be with you. (KerryCNN1)

У прикладі (6) тактика реалізується за допомогою кліше *my pleasure*, а також розмовної *thanks* і кліше *good to be with you*.

(7) *Q: Thank you very much, Mr. President.*

The President: Appreciate it. Thank you very much. (ObamaNBC2)

В даній діалогічній єдності політик використовує кліше *appreciate it* і *thank you very much*.

(8) *Jay Leno: Well, Mr. President, it has been an honor and a privilege to have you here.*

The President: Always a pleasure. (ObamaTonightShow1)

У наведеному прикладі також зустрічається етикетне висловлювання *always a pleasure*.

Таким чином, реалізація даної тактики здійснюється з допомогою таких етикетних кліше, як *pleasure*, *thank you* і *appreciate it* в поєднанні з інтенсифікаторами.

В цілому, для стратегії «початок-закінчення комунікації» характерно кліше *thank you* (*thank you very much*, *thank you for having me*), кліше позитивної оцінки інтерв'ю, наприклад, *good to be here*, *good to be back*, *glad to be with you*, *delighted to do so*, *happy to do so*, *pleasure*, *appreciate it*, а також використовується стратегія позитивної ввічливості.

2.2 Стратегія «підтримка контакту»

Зібраний матеріал дозволив виявити наступні функціонально-семантичні тактики.

Тактика «звернення по імені»

Звернення по імені є способом формування атракції, який використовується для того, щоб позначити приналежність до тієї чи іншої соціальної групи. Вважається, що звук власного імені викликає у людини не завжди усвідомленого їм почуття приємного [Carnegie 1936; Russell 1954]. Більше того, звернення по імені означає увагу до особистості, оскільки кожна людина претендує на те, що він особистість. Таким чином, даний прийом важливим засобом мовного впливу на співрозмовника.

Звернення до журналіста на ім'я зустрілося в 40 прикладах. Розглянемо приклади:

(9) *Stewart: Well, I thank you for being here, for taking the time – I know you're a very busy man, you've got lots to do.*

President (Barack Obama): Jon, I appreciate this. (ObamaDailyShow1)

В даному діалозі, відповідаючи на подяку, Обама звертається до інтерв'юючого по імені, демонструючи тим самим їх рівність і приналежність до однієї соціальної групи.

(10) *Huffpost: there's hope for you. Thank you, Mr. President.*

Obama: Great to see you, Sam. (ObamaHuffPost1)

У прикладі (10) журналіст використовує стратегію негативної ввічливості і дистанціюється від президента, звертаючись до нього *Mr. President*. Проте у відповідь на подяку Обама вдається до стратегії позитивної ввічливості і звертається до інтерв'юючого по імені, заперечуючи таким чином наявність дистанції між ними.

У розглянутих прикладах тактика звернення по імені реалізується вживанням кліше *appreciate it, great to see you* і стратегія позитивної ввічливості.

(11) *Stein: The president has made the case –*

Kerry: I might And add (a) there is a very important, Sam – (b) I'm sure you're aware of it with Daesh, ISIL, out there – there is a unifying factor for many of these countries in the region, by the way including Iran. (KerryHuffPost1)

Репліка інтерв'ююваного починається з конструкції *And I might add*, що, як ми вважаємо, пом'якшує факт «перебивання». Керрі перебиває мовця, щоб повідомити про важливий об'єднуючий фактор для деяких країн Східного регіону. Політик апелює до знань журналіста і має на увазі його обізнаність про цей фактор (*I'm sure you're aware of it*), що в деякому роді сприяє скороченню в тому числі професійної дистанції між ними.

(12) *Jane Eisner: I'm wondering what kind of further assurances you can give Israelis and their supporters that those resources – the Iranian resources –will not put them in more danger. And how does that not spur on a conventional arms race in the region?*

President Barack Obama: (a) Well, first of all, Jane, (b) I think it's important to recognize that the reason that Iran came to the table to negotiate a “no nuclear weapons” pledge was because of unprecedented sanctions that we were able to structure. (ObamaForward1)

В даній діалогічній єдності, президент звертається до журналістки на ім'я з метою акцентувати її увагу на своїй точці зору. У репліці президента присутнє мовне кліше *first of all (a)*, яке дозволяє акцентувати увагу слухача на тій інформації, що впливає після кліше. У деяких дослідженнях, присвячених політичному дискурсу, “*first of all*” співвідноситься з дискурсивними маркерами перерахування. Оскільки в промові політика величезну роль грає аргументація, маркери перерахування допомагають слідувати законам аргументації і, додаючи певну порцію інформації, привертати увагу адресата до висловлюваної думки [Вишневська, Кремінь 2014, с. 254]. У розглянутому прикладі політик прагне затримати увагу інтерв'юваного на певному важливому моменті (*(b) I think it's*

important to recognize that) – в даному випадку, на важливості розуміння причин обговорення Іраном ядерної зброї. Потім політик використовує дієслово *to think*, який, з одного боку, дозволяє йому висловити свою думку, а з іншого, знімає з нього відповідальність (порівняємо: «я вважаю» і «я впевнений»). В науковому дискурсі таке явище носить назву “hedging” (термін вперше введений Дж. Лакоффом [Lakoff 1972, p. 185]). Використання “hedging” дозволяє комунікантам зменшити відповідальність за викладені дані [Марюхін 2010, с. 6].

В результаті аналізу матеріалу було виявлено, що тактика звернення по імені використовується з метою продемонструвати відсутність дистанції між політиком і журналістом в процесі інтерв'ю і тим самим розташувати журналіста до себе, а також з метою акцентувати увагу інтерв'юера на сообщаемой політиком інформації, на його точці зору або позиції. Можна говорити про те, що для тактики характерна реалізація явищ “hedging” і стратегії позитивної ввічливості.

Тактика «звернення до гумору»

У політичному дискурсі використання гумору та іронії як інструментів комунікативного впливу є поширеним прийомом створення «психологічного комфорту» [Желтухіна 2000, с. 66]. Розглянемо приклад:

(13) *Q So how did you celebrate Sunday? What did you do?*

The President: I had a bunch of friends come over who I don't see that often from high school and college. And we played a little golf, and then we tried to play a little basketball. And (a) it was a sad state of affairs. (Laughter.) (b) A bunch of old guys. (c) where's the Ibuprofen and all that stuff. (Laughter.) (ObamaTonightShow2)

У наведеній діалогічній єдності журналіст запитує президента, як він провів свій день народження. У відповіді Обама жартує щодо свого віку і фізичної кондиції: гру в баскетбол він описує як *sad state of affairs (a)*, своїх приятелів як *a bunch of old guys (b)*, а також жартує на тему потреби в знеболюючій після гри (*c) where's the Ibuprofen and all that stuff*). Таким чином, політик розкриває деякі подробиці свого особистого життя, що дозволяє інтимізувати інтеракцію і скоротити дистанцію між ним і інтерв'ююючим. Вислови політика відносяться до

неформального реєстру, про що свідчать такі вирази, як *bunch of old guys (b) i all that stuff (c)*, які роблять мову політика більш простою, надають особливу тональність мови і дозволяє скоротити дистанцію між комунікантами. Ремарка *Laughter* свідчить про успішність використовуваної тактики «звернення до гумору».

(14) *Bill Simons: Has anyone ever come to the White House to pick up Malia for a date? Barack Obama: No, but (a) i've seen some folks glancing at her in ways that (b) made me not happy. (Laughter.) (ObamaGQ1)*

В даному прикладі президент Обама, відповідаючи на питання про побачення своєї дочки, розповідає, що на неї певним чином «поглядали» молоді люди ((*a*) *I've seen some folks glancing at her*), від чого він був «не в захваті» ((*b*) *in ways that made me not happy*). Кажучи про молодих людей, інтерв'юваний вдається до розмовної тональності ((*a*) *some folks*), що робить його мову більш простою і дозволяє таким чином привернути співрозмовника.

Отже, дана тактика використовується з метою інтимізації спілкування з журналістом і розташування аудиторії. Це дозволяє говорити про важливість даної тактики для створення позитивного іміджу.

Як показав матеріал, для стратегії підтримки контакту характерні такі висловлювання, як, наприклад, *it's important, very important*, розмовна тональність, реалізація феномену “hedging” та стратегії позитивної ввічливості.

2.3 Стратегія «позитивна репрезентація»

Під позитивною репрезентацією розуміється той випадок, коли політик дає позитивну оцінку, наприклад, дій уряду, окремих політиків, у тому числі зарубіжних, і т. д. В даному дослідженні для зручності розрізнення складових

тактик ми вводимо терміни ендо-група і екзо-група для опису суб'єктів позитивної оцінки. Під ендо-групою ми розуміємо групу людей, які служать тій самій державі, що і політик, який бере участь в інтерв'ю (політики, державні діячі, військові і т. п.). Під екзо-групою розуміється група людей, які служать іншій державі, тобто не тому, до якого відноситься інтерв'юється політик. Аналіз зібраних прикладів стратегії дозволив виділити наступні тактики.

Тактика «позитивна репрезентація ендо-групи»

У дослідженнях, присвячених політичному дискурсу, можна знайти інші терміни, що позначають дихотомію «ендо-група–екзо-група»: «Ми–Вони» [Graber 1976; Chomsky 1988; Чудінов 2007; Васильєва 2010; Ергашев 2015], «Свої—Чужі» [Шейгал 2000; Кишина 2009; Третьякова 2013], «ін-група–аут-група» [ван Дейк 2013] і т. п. Дана тактика зустрілася в наступних прикладах:

(15) *Jay Leno: How hard was it to make that decision to send in those Navy SEALs ? because that could have been –*

The President: It could have been a disaster, but the reason I was able to do it was -- when you meet these SEALs and you talk to them, (a) they are the best of the best. (b) They are professional. (c) They are precise. (d) They practice. (e) They train. (f) They understand what exactly they intend to do. (g) They are prepared for the worst in almost every circumstance. So even though it was 50/50 that Bin Laden would be there, (h) I was a hundred percent confident in the men, and I could not have made that decision it were not for the fact that (k) our men and women in uniform are the best there is. (l) They are unbelievable. (Applause.) (ObamaTonightShow1)

В даному прикладі Барак Обама, відповідаючи на питання щодо свого рішення відправити військових на місце розташування бін Ладена, говорить про їх виняткові якості ((a) *they are The best of the best*), ((k) *our men and women in uniform are the best*), професійності ((b) *They are professional*), високому рівні підготовки ((c) *They are precise*, (d) *They practice*, (e) *They train*, (f) *They understand what exactly they do*, (g) *They are prepared for the worst in almost every circumstance*) і висловлює свою впевненість в них ((h) *I was a hundred percent confident in the men*). У цих висловлюваннях реалізуються

оціночні компоненти, що позначають позитивні якості військових: *professional* (b), *precise* (c), *unbelievable* (l). Позитивна репрезентація також створюється за допомогою виразів, що володіють градуальною семантикою і імпліцируючих крайню ступінь чого-небудь, наприклад: *the best (of the best)* (a, k), *they understand exactly what they intend to do* (f), *prepared for the worst in almost every circumstance* (g), *a hundred percent confident* (h). Виявляється паралельна конструкція з *they*, що додає експресивності репліки політика і створює додатковий комунікативний фокус. Ремарка *Applause* свідчить про успішність реалізованої тактики.

(16) *Stewart: Do you think in any way the expectation was something that maybe even your campaign created?*

President: First of all, if you look at how (a) we have handled this financial crisis and if you had told me two years ago that (b) we're gonna be able to stabilize the system, stabilize the stock market, stabilize the economy, and by the way at the end of this thing (c) it'll cost less than 1% of GDP where the S&L crisis cost us 2% of our entire economy for a much smaller crisis, i'd say, "We'll take that, because (d) we saved taxpayers a whole lot of money. And, in fairness, (d) Larry Summers did a heckuva job trying to figure out how to. (ObamaDailyShow1)

У наведеному прикладі президент Обама дає позитивну характеристику діям свого уряду і апелює виключно до позитивних фактів – подолання фінансової кризи ((a) *we have handled this financial crisis*), стабілізація фондової біржі та економіки ((b) *able to stabilize the system, stabilize the stock market, stabilize the economy*), значна економія грошей платників податків ((d) *we saved taxpayers a whole lot of money*) і т. п. Також політик посилається на позитивну статистику ((c) *cost less than 1% of GDP*), що дозволяє підкріпити аргументацію. Також виділяються елементи експресивного синтаксису – паралельні конструкції і лексичний повтор: (a) *we have handled*, (b) *we're gonna be able to stabilize the system, stabilize the stock market, stabilize the economy*, (d) *we saved*. Варто відзначити, що в наведеному прикладі Обама позитивно репрезентує американського економіста Ларрі Саммерса, який, згідно екстралінгвістичних даних, також відноситься до ендо-групи. Президент, кажучи про величезну

роботу, виконану політиком ((d) *Larry Summers did a heckuva job trying to...*), використовує стилістично знижений *heckuva* (*heck of a / hell of a*), яке в даному контексті володіє позитивною семантикою і використовується, відповідно до словника Collins Cobuild Online Learners Dictionary, щоб підкреслити високий ступінь позитивності.

Далі розглянемо приклад, в якому досліджувана тактика застосовується з метою дати позитивну характеристику окремим представникам ендо-групи:

(17) *Jay Leno: So tell me about Hilary Clinton and the job she's doing.*

The President: She has been, I think, (a) as good of a Secretary of State as we've seen in this country. (b) she's been outstanding. We had a similar world view. She was, I think, understandably tired after the campaign and hesitant about whether or not this would be a good fit, and I told her that (c) I had complete confidence in her that (d) the country needed her. (e) She stepped up to the plate. (f) She works as hard as anybody i've ever seen. (g) She is tenacious, and (h) we are really very proud of her. (Applause) (ObamaTonightShow1)

В даному прикладі інтерв'юючий просить президента розповісти про Хіларі Клінтон. Обама позитивно висловлюється про роботу Клінтон, охарактеризувавши її як цінного ((a) *as good of a Secretary of State as we've seen in this country*), чудової ((b) *outstanding*), сильної ((g) *tenacious*) і надзвичайно працездатного політика ((f) *works as hard as anybody i've ever seen*), в якому він повністю впевнений ((c) *I told her that I had complete confidence in her*), який потрібен країні ((d) *I told her that... the country needed her*) і є предметом гордості уряду ((h) *we are really very proud of her*). Інтерв'юваний використовує паралельні конструкції (*She has been... (b) she's been... She was... (e) She stepped up... (f) She works... (g) She is...*), що дозволяє посилити фокус репліки, а також кліше *as good as i as hard as*, які імпліцирують високий ступінь описуваних позитивних якостей. Варто також звернути увагу на спортивну метафору “*step up to the plate*” (e), яка, відповідно до словника *New Idioms Dictionary*, означає відбити м'яч, тобто взяти на себе відповідальність за вчинені дії. Ремарка *Applause* свідчить про досягнутий ефект тактики.

Отже, проаналізований матеріал дозволяє говорити про те, що досліджувана тактика застосовується, по-перше, з метою дати позитивну характеристику колективної діяльності ендо-групи, а по-друге, позитивно відгукнутися про окремих її представників. Найбільш характерними мовними засобами є позитивні оціночні висловлювання і експресивний синтаксис.

Тактика «позитивна саморепрезентація»

Ця тактика, спрямована на створення образу ситуації, реалізується через цілеспрямоване позитивне самопозиціонування. Це тип мовленнєвої поведінки в процесі й результаті якої він подає себе як особу, що відповідає соціально-психологічним очікуванням аудиторії. Засвідчені такі способи позитивної саморепрезентації: подання власних рис і властивостей, поцінованих у суспільстві, називання себе учасником ситуацій, подій, поява в яких вимагає названих вище рис і властивостей, називання власних успіхів чи переконування в них. Розглянемо найбільш репрезентуючий приклад:

(18) *George Stephanopoulos: Why should Americans reelect you?*

President Obama: I think that (a) we have gone through two and a half of the most challenging years that we've seen since the Great Depression. And during that time, (b) not only have we been able to yank this economy out of a very, very deep recession. (c) Not only have we been able to stabilize the financial system and (d) get the economy to grow again. (e) Not only have we now produced over 1.8 million jobs just in the last year. But what (f) we've also been able to do is to make the society a little fairer, more competitive. (g) We've been able to invest in things like clean energy like never before. (k) We've been able to make sure that young people are able to go to college in and make it more affordable. (h) We've been able to, you know, make changes like Don't Ask, Don't Tell that allow people who want to serve their country as patriots able to do that regardless of sexual orientation. So, we've— in addition to managing big crises, (l) we've still been able to move a vision of the country forward that is going to give greater opportunity for more people than ever before. And of course, (m) the job's not done. (ObamaGoodMorningAmerica1)

У наведеному прикладі президент Обама, відповідаючи на питання журналіста, чому громадянам слід переобрати його на новий строк, використовує тактику позитивної саморепрезентації з метою переконати потенційних виборців в успішності його кандидатури. На початку репліки Обама говорить про пройдений важкий етап, з яким країна не стикалася з часів великої депресії ((*a*) *we have gone through two and a half of the most challenging years that we've seen since the Great Depression*)). Відсилання до минулих важких етапів як елемент імплікації дозволяє створити контраст між періодом до політика і під час його керування. Також нагадування про протікання важкого економічного періоду дозволяє підвищити значимість цілей, які досягаються під час знаходження Обами на посаді президента. Експресивність побудови реактивної репліки досягається використанням паралельних конструкцій: (*b*) *not only have we been able to yank this economy out of a very, very deep recession*, (*c*) *Not only have we been able to stabilize the financial system and* (*d*) *get the economy to grow again*. (*e*) *Not only have we now produced over 1.8 million jobs*. (*f*) *we've also been able to make the society a little fairer, more competitive*. (*g*) *We've been able to invest in things like clean energy like never before*. (*k*) *We've been able to make sure that young people are able to go to college in and make it more affordable*. (*h*) *We've been able to make changes like Don't Ask, Don't Tell*. (*l*) *we've still been able to move a vision of the country forward*). В наведеному прикладі політик апелює до виключно позитивних фактів. Варто також відзначити заключну фразу (*m*) *the job's not done*, що передбачає продовження роботи в тому ж ключі і виконання нових завдань.

Таким чином, можна зробити висновок, що тактика позитивної саморепрезентації є найважливішим інструментом створення позитивного іміджу політичного діяча. Аналіз матеріалу показав, що в американському політичному інтерв'ю тактики позитивної репрезентації ендо-групи і саморепрезентації можуть реалізуватися за допомогою інклюзивної ми, що ускладнює процес їх розрізнення. В даному дослідженні ми розрізняємо обидві тактики, виходячи із змісту питання інтерв'юера, тобто відносимо приклад до тактики позитивної саморепрезентації, якщо питання стосується конкретно інтерв'юваного політика.

До найбільш характерних засобів реалізації тактики можна віднести елементи експресивного синтаксису.

Тактика «позитивна репрезентація екзо-групи»

Метою тактики позитивної репрезентації ендю-групи є, по-перше, дати позитивну характеристику колективної діяльності ендю-групи, а по-друге, окремим її представникам. Розглянемо найбільш репрезентуючий приклад:

(19) *Question: Let me move on to the fight against ISIS, something that you're obviously deeply involved with. <...> What do you think Canada could offer in that region on a diplomatic front? How could we help the coalition from that perspective?*

Secretary Kerry: Canada already is helping the coalition, and (a) we have great respect for Prime Minister Trudeau's decision. He is going to continue – not just continue – (b) he is augmenting Canada's role in the counter-ISIL coalition. (c) Canada has made significant contributions and will continue to, now with (d) the tripling of training and the increase in intelligence cooperation, as well as (e) taking on efforts on the other fronts in that fight, which are (f) countering the foreign terrorist fighters, countering the finance mechanisms, countering the flow of people, and (g) helping to share information effectively, and also (h) dealing with counter-messaging.

So (k) Canada is deeply invested in this and we need that partnership. (l) Canada is making an enormous contribution, and (m) we welcome that. (n) I applaud Canada's humanitarian gesture. I think (o) it's a very significant one. (KerryCTV1)

У репліці-зачині інтерв'юер піднімає питання про терористичне угруповання ISIL і ролі Канади в боротьбі з нею. У своїй відповіді Керрі високо оцінює зусилля Канади і її прем'єр-міністра Джастіна Трюдо. У репліці політика кілька разів відбувається зміна суб'єкта оцінки: інклюзивна *we* використовується для вираження поваги ((*a) we have great respect for Prime Minister Trudeau's decision*), необхідності в партнерстві ((*k) we need that partnership*) і схвалення вкладу Канади ((*m) we welcome that*). Для вираження захоплення ((*n) I applaud canada's humanitarian gesture*) використовується персоніфіковане *I*. Поряд з цим у репліці Керрі присутні компоненти, що передбачають високий або підвищений ступінь чого-небудь: *great respect (a), augmenting role (b), significant contributions*

(c), *tripling of training* (d), *increase in intelligence cooperation* (d), *deeply invested* (k), *enormous contribution* (l), *very significant* (o). Аналіз показав, що ця тактика використовується з метою експлікувати наявність політичних партнерів-однодумців в тому чи іншому питанні. Для цієї тактики характерне використання оціночних висловлювань.

В цілому для досліджуваної стратегії характерним є використання оцінних висловлювань, наприклад, *the best, unbelievable, outstanding, great*, і елементів експресивного синтаксису.

2.4 Стратегія евазивності

Під евазивністю ми розуміємо стратегію, спрямовану на відхилення від відповіді на «незручне» питання або на критику. Дана стратегія в досліджених інтерв'ю використовувалася за допомогою таких тактик, як «контрпитання», «відхилення від теми», «відсилання до авторитету», «захист», «напад».

Тактика «контрпитання»

У цьому дослідженні під контрпитанням ми розуміємо відповідь питанням на питання. Отримуючи «незручне» питання від інтерв'юючого, політикам доводиться вдаватися до комунікативного маневрування, тобто намагатися піти від відповіді або дати найбільш вдалу відповідь, яка, наприклад, не зашкодить його іміджу. Розглянемо приклади:

(20) *Al Arabiya: To be blunt, sir, many people in the region, especially your allies, they worry about asymmetrical war with Iran through the proxies than how many centrifuges you have dismantled. Can the United States stop the nefarious activities of Iran in four Arab capitals?*

Secretary Kerry: Well, let me ask you a question – (a) is it better to push back against those activities against an Iran with a nuclear weapon or an Iran without one? (b) Obviously, without one. (c) So you have to begin somewhere. (KerryAlArabiya1)

У наведеному прикладі журналіст задає питання щодо можливості США припинити безчинство Ірану в арабських містах. На питання журналіста Керрі реагує контрпитанням ((a) *let me ask you a question – is it better to push back against those activities against an Iran with a nuclear weapon or an Iran without one?*), який передує дискурсивним маркером *well*, маніфестуючий замішання політика [Schiffrin 1987: Fraser 1999, p. 932]. На своє контрпитання інтерв'юючий дає відповідь самостійно ((b) *Obviously, without one*). Репліка завершується фразою (c) *so you have to begin somewhere*, яка, як ми вважаємо, є висновком самовідповіді на контрпитання і має на увазі вчинення певних дій у майбутньому, але не містить ніякої конкретної інформації про актора, часу й місця, що досягається шляхом введення квантифікаторів невизначеності – безособового *you*, невизначеного *somewhere* і т. д. Таким чином, інтерв'юючому вдається піти від відповіді, створивши при цьому безліч інтерпретацій змісту своєї відповіді.

(21) *Steve Kroft: A year ago when we did this interview, there was some saber-rattling between the United States and Russia on the Ukrainian border. Now it's also going on in Syria. You said a year ago that the United States –America leads. We're the indispensable nation. Is Mr. Putin challenging that leadership?*

President Barack Obama: (a) In what way? (b) Let – let's think about this –let – let – (c) let me ask you this question. (ObamaKroft1)

У наведеній питально-відповідній єдності інтерв'юючий задає питання щодо впливу Путіна на домінуюче становище США в ситуації з Сирією. Очевидно, дане питання є «незручним» для Обами: не чекаючи відповіді на перше контрпитання ((a) *In what way?*), політик вводить друге контрпитання ((c) *let me ask you this question*), який так і не задає. Замішання інтерв'ююваного також демонструє висловлювання ((b) *Let – let's think about this – let – let –*), в якому політик закликає журналіста поміркувати про якусь проблему, але не уточнює її, що дозволяє йому в кінцевому підсумку піти від прямої відповіді на питання інтерв'юера. Висловлювання *let's think about this*, (c) *let me ask you this question* співвідносяться з явищем мета-розмови (meta-talk) [Schiffrin 1987, p. 326]. Мета –

розмова може бути спрямована на надання тим, хто говорить, часу для роздумування над подальшим висловлюванням.

Таким чином, в результаті аналізу було виявлено, що відповідаючи питанням на питання, політик не має мети отримати відповідь на своє контрпитання, а прагне відвернути увагу журналіста і успішно піти від прямої відповіді на «незручні» питання.

Тактика «відхилення від теми»

Дана тактика є ще одним інструментом відходу від прямої відповіді. Під відхиленням від теми ми розуміємо таку відповідь політика, яка лише частково стосується теми, порушеної журналістом у питанні. Розглянемо приклади даної тактики:

(22) *Steve Kroft: Did you know Mr. Putin was going to do all this when you met with him in New York?*

President Barack Obama: Well, we had seen – (a) we had pretty good intelligence. We watch. (ObamaKroft1)

У даному прикладі журналіст задає верифікативне питання про обізнаність уряду США про плани Путіна ввести повітряні війська в Сирію. У відповіді Обама відхиляється від теми і говорить про американську розвідку ((a) *we had pretty good intelligence*), яку він оцінює як «дуже хорошу». Характерна також наявність дискурсивного маркера *well*, який свідчить про «проблеми» для політика обраної журналістом теми. Очевидно, що тема американської розвідки є в даному випадку більш вигідною для інтерв'ююваного.

(23) *Question: what's wrong with other countries helping Edward Snowden if they believe, as to quote the Chinese news agency, that the United States is the greatest villain of our time when it comes to cyber-attacks?*

Secretary Kerry: Well, the law is the law, and international law is particularly important in a world as interconnected as ours. (KerryVOA1)

У наведеній діалогічній єдності журналіст стосується теми викриття Сноуденом інформації про стеження за громадянами і главами держав, яка здійснювалася АНБ США. Інтерв'юер задає питання, чому інші держави не

повинні надавати притулок Сноудену. Репліка політика вводиться маркером well. У своїй відповіді інтерв'юваний уникає відповіді на питання, не стосується теми поганої репутації США, а говорить про закон, міжнародне право і важливість його підтримки в умовах взаємозалежності між світовими державами, використовуючи компоненти *particularly important*. Політик імунізується, формулюючи точку зору в незаперечній формі, що не потребує доказів: «закон є закон» (*the law is the law*), «міжнародне право особливо важливо...» (*international law is particularly important*). У даному контексті неочевидний зв'язок важливості дотримання закону та факту надання притулку викривачу. З одного боку, політик визнає право держав допомагати політичним біженцям, а з іншого, натякає на порушення закону Сноуденом про нерозповсюдження секретної інформації. Таким чином, інтерв'юваний політик йде від відповіді на питання, допускаючи множинність інтерпретацій свого висловлювання.

Аналіз матеріалу показав, що досліджувана тактика використовується інтерв'юючим з метою змінити тему на більш вигідну для інтерв'юваного політика.

Тактика «відсилання до авторитету»

Дана тактика співвідноситься з контекстуальними способами аргументації. Аргумент до авторитету необхідний для обґрунтування приписів, наприклад, команд, законів держави, і він посилюється за рахунок комбінування цитат, висловів, що належать визнаним авторитетам [Він 1997, с. 72]. Розглянемо приклади:

(24) *Question: Well, you just raised the idea of a ground force. I've got to ask you – you're talking about the pressure, you say it will happen, you're convinced. Who will take part? The United States?*

Secretary Kerry: Well, I think –, (a) the President has said that at least for the time being, (b) the President has made it very clear that American troops are not part of that equation, and (c) I don't think he has any plans to change that. (d) I do know that there are others who are talking about it. (KerryCNNInt1)

Репліка політика починається з дискурсивного маркера *well*, який маніфестує заміщення політика. Відповідаючи на питання про можливість участі у військових діях, Керрі посилається на наявність заяв з даного питання, зроблених раніше президентом Обамою ((*a*) *the President has said that at least for the time being*), а також підкреслює їх недвозначність ((*b*) *the President has made it very clear that...*). В даному випадку аргумент робиться до авторитету, тобто до вищепоставленої особи або органу [Івін 1999, с. 55]. Потім інтерв'юючий висловлює думку щодо можливості зміни планів президентом ((*c*) *I don't think he has any plans to change that*) і заявляє про свою обізнаність щодо наявності обговорень цього питання іншими представниками влади ((*d*) *I do know that there are others who are talking about it*). Говорячи про заяви і плани президента, політик використовує кліше *I think*, що дозволяє йому зняти з себе відповідальність. Однак заявляючи про наявність обговорень цього питання іншими особами, яких інтерв'юючий не називає, він використовує кліше *I know* в поєднанні з емпатичним компонентом *do*, підсилює ефект впевненості в повідомленої інформації. Я вважаю, що таким чином політик прагне створити ефект надійності інформації, що повідомляється.

Отже, аналіз зібраного матеріалу показав, що, використовуючи тактику відсилання до авторитету, політик позбавляє себе необхідності висловлювати свою точку зору з даного питання, що дозволяє йому піти від прямої відповіді на питання і в деякій мірі зняти з себе відповідальність за висловлюване. Для даної тактики характерні такі кліше, як *I think*, *I don't think*, і дискурсивний маркер *well*.

Тактика «захист»

Тактика захисту є важливим інструментом ведення «жорсткого» діалогу. Дана тактика була виявлена таких прикладах:

(25) *Question: The latest New York Times/CBS news poll finds nearly 6 in 10 Americans disapproving of President Обаму handling of foreign policy, including nearly a third of Democrats. This is not just one snapshot poll. If you look at the realclearpolitics.com average of major reliable polls on this subject, the handling of foreign policy, NBC News/Wall Street Journal poll, Fox News poll, all of them produce*

the identical result. So clearly, right now it is a fact that Americans are expressing disapproval of the president's and your performance. Are you humbled by that?

Secretary Kerry: Well, look, (a) it's a good thing that we don't do foreign policy by polls. (b) That would be a tragedy and a huge mistake. (KerryCNN1)

В даному прикладі журналіст наводить статистичні дані з різних джерел, згідно з яким велика частина американців не схвалюють дії президента Обами і держсекретаря Керрі. З репліки політика очевидно, що питання є для нього «незручним»: відповідь вводиться поєднанням маркерів *well* та *look*. Згідно словника Urban Dictionary Online, компонент *look* є способом змінити тему розмови і використовується переважно політиками у процесі відповіді на нелегкі питання. У відповіді на питання, чи принижує його цей факт, Керрі використовує тактику захисту і заявляє, що у прийнятті рішень щодо міжнародної політики, вони не спираються на результати опитувань, що є, на його думку, позитивним моментом ((*a) it's a good thing that we don't do foreign policy by polls*). Потім політик додає, що облік опитувань був би катастрофою і величезною помилкою ((*b) That would be a tragedy and a huge mistake*). Таким чином інтерв'юваний ігнорує задані питання і не висловлює свою думку щодо правомірності докорів. У репліці політика реалізуються компоненти як позитивного, так і негативного значення. Так, заявляючи про неврахування опитувань в питаннях ведення міжнародної політики, що інтерв'юваний використовує висловлювання *it's a good thing that*, а припускаючи, чим обернулося б їм облік опитувань, висловлювання *that would be a tragedy i (that would be) a huge mistake*.

(26) *Question: Have we failed in Europe in the control of those returnees, those jihadists?*

Secretary Kerry: Well, (a) there's a lot of quick judging going on right now. (KerryRTBF1)

Відповідь на питання щодо неспішності дій США, спрямованих на контроль над біженцями і джихадистами в Європі, вводиться дискурсивним маркером *well*. Інтерв'юваний заявляє, що останнім часом робиться багато поспішних висновків ((*a) there's a lot of quick judging going on right now*). Таким

чином, політик за допомогою тактики захисту, з одного боку, йде від прямої відповіді на питання, а з іншого, побічно не погоджується з думкою, що плани США «провалилися».

Таким чином, аналіз текстів інтерв'ю показав, що колеги вдаються до тактики захисту з метою піти від докорів і звинувачень.

Тактика «напад»

Під тактикою нападу розуміється відповідь, в якій задається питання або журналіст піддаються критиці. Згідно теорії аргументації, критика використовується як спосіб руйнування аргументаційної конструкції співрозмовника [Лін 1997, с. 18]. Розглянемо досить репрезентуючий приклад:

(27) Question: We have been told by an expert briefed on this case that the taxi driver who brought the militants to the airport heard one of them saying anti-American things, was on an anti-American tirade in the cab on the way to carry out the attack. It suggests that Americans were at least part of the target. Is that the working theory that you have?

Secretary Kerry: (a) I don't have a working theory, Richard, and (b) when you say "we've heard," (c) as an old trial lawyer, (d) that's hearsay of an order that (e) I can't even begin to wrap around my hands because (f) I don't know who said it or whether they said it or whether it's true, and (g) i'm not going to speculate. There's no question but that these guys set out to kill people, and obviously if they planted their bombs near Delta and American and so forth, (h) we weren't far from their minds, I would assume. (k) that's my own assumption, and it's an assumption. But (l) I can't speak to what they said or didn't say in a taxi. (KerryNBC3)

У репліці-зачині журналіст починає тему терористичних атак, що сталися в аеропорту Брюсселя, і наводить одну з версій, згідно з якою метою терористів могли бути в тому числі американські громадяни. Потім інтерв'юючий задає питання, чи є ця версія «робочою» для американської сторони. Дане питання не влаштовує інтерв'ююваного, про що свідчить цілий ряд реалізованих в його репліці компонентів. Політик відповідає, що не має ніякої «робочої» теорії ((a) *I don't have a working theory*), а потім, невірно цитуючи слова журналіста (*we've*

heard (b) замість *we have been told*), порівнює його з *(c) an old trial lawyer*. Використовуючи дану аналогію, політик натякає на некомпетентність журналіста в плані вибору джерела інформації. Про «невдале» питання також свідчить те, що відомості, наведені інтерв'юючим, політик називає чутками (*(d) that's hearsay*), з якими він не може працювати (*(e) I can't even begin to wrap around my hands*), оскільки йому невідомо, хто адресат, і чи є інформація достовірною (*(f) I don't know who said it or whether they said it or whether it's true*). Потім політик додає, що не збирається будувати здогади (*(g) i'm not going to speculate*). В кінці своєї репліки інтерв'юючий все ж робить припущення (*(h) we weren't far from their minds, I would assume*), але підкреслює його суб'єктивність (*(k) that's my own assumption, and it's an assumption*) і неможливість говорити про події з упевненістю (*(l) I can't speak to what...*). У більшості перерахованих висловлювань використовується прийом негації – *I don't have, I can't begin to, I don't know i'm not going to, I can't speak*. Цей прийом реалізується з метою підкреслити недостовірність поданих відомостей, уникнути відповідальності за свою відповідь і припинити подальший розвиток теми. Схожу функцію виконує *would assume* і фрази *my own assumption* і *it's an assumption*, семантика яких передає суб'єктивність висловлювання. Характерно, що у своїй відповіді політик використовує виключно персоніфіковані *I* та *my*, що також дозволяє експлікувати однобічність будь-яких висловлюваних ним припущень і відсутність узгодженого думки по обговорюваному питанню.

Аналіз прикладів показав, що ця тактика використовується з метою експлікувати «неправильність», «некоректність» або «невдалість» питання і таким чином блокувати розвиток теми. Характерним є приклад негації, наприклад, *I don't, I can't, I'm not*.

Отже, для стратегії евазивності, що має на свою мету відхід від відповіді, в тому числі на критику, характерно наступне: дискурсивний маркер *well*, що сигналізує про «проблеми» питання для інтерв'юйованого політика, повтори (*let, let's, let me*), висловлення оцінки, наприклад, *a good thing, pretty good, particularly important, a tragedy, a mistake*, і використання заперечень.

2.5 Стратегія «негативна репрезентація»

Аналіз матеріалу дозволив виділити такі тактики, як «стереотипізація», «заниження значущості», «засудження» і «застереження». Стратегія використовується політиками з метою сприяти створенню негативного образу політиків інших держав.

Тактика «засудження»

В даному дослідженні під тактикою засудження ми розуміємо осуд дій представників екзо-групи. Засудження зустрілося в таких прикладах:

(28) Question: Mr. Secretary, there was an incident in the Baltic Sea. The Russian aircraft went right over a U.S. Navy ship. What was that? Was that a provocation? Was it a mistake? And if it was the first, how are you going to react?

Secretary Kerry: Well, (a) let me say in the strongest terms possible that (b) we condemn this kind of behavior. (c) It is reckless, (d) it is provocative, (e) it is dangerous, (f) it is unprofessional; and under the rules of engagement, that could have been a shoot-down. So (g) people need to understand that this is serious business and the United States is not going to be intimidated in the high seas with respect to our freedom of navigation. But (k) this is unprofessional behavior and (l) we are communicating to the Russians how dangerous this is. (KerryMiamiHerald1)

У наведеному прикладі інтерв'юючий задає питання щодо інциденту в Балтійському морі з російським літаком, що пролетів поблизу американського військового корабля, і запитує думку Керрі. Свою відповідь політик починає з інтродуктивного маркера *well*, а також з *let me say in the strongest terms possible (a)*, що демонструє серйозність його настрою і високу ступінь стурбованості тим, що сталося. Засуджуючи дії російської авіації, що інтерв'юваний використовує компонент *condemn (b)*, який, згідно словника Collins Cobuild Online Learners Dictionary, означає визнання чого-небудь дуже поганим і неприйнятним. У

репліці Керрі реалізується емоційно - оцінна лексика: (c) *reckless*, (d) *provocative*, (e, l) *dangerous*, (f, k) *unprofessional*, яка використовується для опису дій російських літаків [Дудник 2014, с. 123]. Лексеми (c) *reckless*, (d) *provocative*, (e) *dangerous*, (f) *unprofessional* входять до складу паралельної конструкції, яка дозволяє надати експресивності словам політика. У висловлюванні ((g) *people need to understand that this is serious business*) Керрі знову підкреслює серйозність ситуації.

(29) *Question: Regarding Bashar Assad, all of us know Bashar Assad must go. That's what the President of the United States said, that's what many regional allies said three years ago. He's not only there, but you have informed him of these strikes. You've informed Iran of these strikes. I'd like to get your confirmation about how that happened. People have said – your ambassador said to me there must be no sense that this is going to help Bashar Assad.*

Secretary Kerry: Well, let me make it clear. (a) Bashar Assad has lost an ability, not because we say so, but because the facts on the ground tell everybody that when (b) you have killed 200,000 of your own citizens, when (c) you have driven a huge percentage of your population into exile – (d) a million and a half refugees in Turkey, (e) a million and a half or so in Jordan and Lebanon, (f) another four million or so dislocated within your own country, (g) you drop barrel bombs, (h) you gas people, (k) you torture people – (l) how do you imagine having the legitimacy to be able to govern that country? (KerryCNN1)

У прикладі (29) інтерв'юючий просить політика прокоментувати ситуацію з Башаром Ассадом. Репліка політика вводиться маркером *well* і висловлюванням *let me make it clear*, які дозволяє інтерв'юваному зробити паузу, щоб подумати [Fraser 1999, с. 932-940; Ледяєва 2002; Вишневіська, Кремінь 2014, с. 254]. У своїй відповіді політик говорить про втрату сирійським лідером здатності ((a) *Bashar Assad has lost an ability*), але не уточнює, якої. З контексту випливає, що дії Асада призвели лише до величезних людських втрат. Політик апелює виключно до негативних фактів – вбивство мирних жителів ((b) *killed... your own citizens*), вигнання громадян ((c) *driven a huge percentage of population into exile*, (d) *a...*

refugees in Turkey, (e)... in Jordan and Lebanon), позбавлення громадян жител (*(f)... dislocated within your own country*), бомбардування (*(g) you drop barrel bombs*), отруєння газом (*(h) you gas people*), катування (*(k) you torture people*) – і наводить різні статистичні дані в якості аргументації (*(b) killed 200,000 citizens, (d, e) a million and a half or so refugees, (f) four million or so dislocated*). Однак, приводячи кількісні дані, політик додає елемент *or so*, що, як ми вважаємо, реалізується з метою зняти з себе відповідальність за точність повідомлених чисел. Виявляються елементи експресивного синтаксису – паралельні конструкції з безособовим *you* (*(b) you have killed, (c) you have driven, (g) you drop, (h) you gas, (k) you torture*). Вислів *your own* (*(b) your own citizens, (f) your own country*) дозволяє зробити акцент на безпринципності сирійського лідера, який допускає всі перераховані проблеми у власній країні. В кінці інтерв'юваний задає риторичне питання (*(l) how do you imagine having the legitimacy to be able to govern that country?*) з метою активізувати увагу аудиторії на результаті помилкової політики Асада.

Аналіз матеріалу показав, що тактика засудження використовується з метою підкреслити помилковість політики представників іноземної влади. Для даної тактики характерне використання таких лексичних одиниць, як наприклад, *dangerous, unprofessional, reckless*. Присутні елементи експресивного синтаксису. Варто також відзначити, що американські політики вдаються до даної тактики в рамках інтерв'ю, в яких зачіпаються питання зовнішньої політики США. Можна припустити, що, засуджуючи політиків з інших держав, політичний діяч прагне обґрунтувати обрану США лінію поведінки по відношенню до них.

Тактика «застереження»

Дана тактика зустрілася таких прикладах:

(30) *Question: Now you've called this an invasion. So what are the costs?*

Secretary Kerry: Well, we're now discussing all of the options. (a) This is an act of aggression that is completely trumped up in terms of its pretext. (b) it's really 19th century behavior in the 21st century, and (c) there is no way, to start with that if Russia

persists in this, that the G8 countries are going to assemble in Sochi. (d) that's a starter.

(e) But there's much more than that. Russia has major investment and trade needs and desires. (f) I think there's a unified view by all of the foreign ministers I talked with yesterday, all of the G8 and more that (g) they're simply going to isolate Russia, that (h) they're not going to engage with Russia in a normal business-as-usual manner that (k) Russia is inviting opprobrium on the international stage. (l) There could even be, ultimately, asset freezes, visa bans. (o) There could be certainly disruption of any of the normal trade routine. (p) There could be business drawback on investment in the country. (k) The ruble is already going down and feeling the impact of this. (KerryNBC4)

У розглянутому прикладі інтерв'юер задає питання, чим обернеться російській стороні «захоплення» Криму. Держсекретар Керрі називає дії Росії актом агресії ((*a*) *This is an act of aggression*) і вдається до прийому порівняння з використанням хронотопів ((*b*) *it's really 19th century behavior in the 21st century*), щоб продемонструвати неможливість подібної поведінки. У своїй репліці політик наводить кілька наслідків для Росії, використовуючи *to start with/ that's a starter* (*c, d*), *there's much more than that* (*e*), *they're (not) going to* (*g, h*) і паралельно конструкції з *could be there* ((*l*) *There could be... asset freezes, visa bans, (o) There could be disruption of any of the normal trade routine, (p) There could be business drawback on investment in the country*), що дозволяє посилити комунікативний фокус висловлювання. З метою аргументувати своє висловлювання політик апелює до наявності єдиної та авторитетної думки з даного питання ((*f*) *I think there's a unified view by all of the foreign ministers I talked with yesterday, all of the G8 and more*). Також я вважаю, що наявність конструкцій з *going to I could be* свідчить про застережний характер висловлювання. Слід звернути увагу на вираз *to invite opprobrium* ((*k*) *Russia is inviting opprobrium on the international stage*). Згідно словника Collins Cobuild Online Learners Dictionary, *an opprobrium* означає відкриту критику і сильне несхвалення, в той час як компонент *to invite* не володіє негативною семантикою. Представляється, що компонент *to invite* у

вираженні *to invite opprobrium* сприяє пом'якшенню комунікативного наміру мовця, що в свою чергу також свідчить про застережний характер репліки. Однак у репліці політика реалізуються різні інтенсифікатори, наприклад, *completely (a)*, *really (b)*, *much more (e)*, і кванторів, такі як *all of (f)*, *simply (g)*, *any (o)*, *already (k)*, *even (l)*, *ultimately (l)*, *certainly (o)*, які використовуються з метою підкреслити серйозність проблеми і бесповорність наслідків у разі, якщо Росія продовжить вторгнення (*(b) if Russia persists in this*). Інтенсифікатори і квантифікатори відносяться до типу коментуючих маркерів і використовуються для посилення різкості висловлювання [Марюхін 2010, с. 208].

На мою думку, тактика «застереження», подібно до тактики «засудження», використовується американськими політиками для того, щоб акцентувати увагу на помилковості політики зарубіжних політиків, а також продемонструвати політичну силу і потенціал американської влади. З точки зору мовних засобів, для даної тактики характерні елементи експресивного синтаксису і коментуючі маркери – інтенсифікатори і квантори, наприклад, *completely*, *really*, *even*, *certainly*. Також ми дотримуємося думки, що в контексті інтерв'ю, що інтерв'юваний не має своєю метою безпосередньо застерегти представників іноземної влади про можливі негативні наслідки їх поведінки, оскільки це властиво швидше таким жанрам політичного дискурсу, як, наприклад, переговори і особиста зустріч.

Тактика «стереотипізація»

Під стереотипом в цьому дослідженні ми розуміємо, за У. Ліппманом, відносно стійкий і спрощений образ соціальної групи, явища або людини [Lippman 1922, p. 118]. Під стереотипізацією в даному випадку розуміється створення стереотипу, тобто спроба негативно категоризувати поведінку політичних супротивників і їх дії. Наведемо приклади:

(31) *Question: That I understand. I'm just trying to understand – I think a lot of people watching us are trying to understand how important is Ukraine, essentially, to the United States. What's our interest there? Is this worth fighting for, literally?*

Secretary Kerry: David, let me make it clear. The people of Ukraine are fighting for democracy, they're fighting for freedom, they're fighting to have their voices heard and not be governed by (a) a kleptocracy, by (b) a tyrant, by (c) someone who puts their political opposition in jail, (d) somebody who robs the country of its livelihood and future.

So (e) Russia and President Putin are aligning themselves firmly with this kleptocracy. (f) I think this is an enormous mistake for Russia, (g) and we hope – President Obama hopes that President Putin will turn in the direction that is available to him to work with all of us in a way that creates stability in Ukraine. (KerryNBC4)

В даній діалогічній єдності інтерв'юер ставить питання щодо причин зацікавленості та участі США у справах України. Відповідаючи на питання, політик вдається до тактики стереотипізації і описує український режим правління як клептократію ((a) *governed by a kleptocracy*), а українського лідера як тирана ((b) *(governed) by a tyrant*), який відправляє політичних опозиціонерів до в'язниці ((c) *someone who puts their political opposition in jail*) і позбавляє свою країну засобів до існування і майбутнього ((d) *somebody who robs the country of its livelihood and future*). Компоненти *a kleptocracy*, *a tyrant I (to) rob* мають негативну семантику, що сприяє створенню надзвичайно негативного стереотипу про уряд України. Компоненти *a kleptocracy* і *a tyrant* відносяться до пейоративної лексики, яка використовується в політичному дискурсі з метою дати негативну оцінку чому-небудь.

Потім політик переходить до питання участі Росії і президента Путіна в українському питанні і знову використовує елемент *kleptocracy* ((e) *Russia and President Putin are aligning themselves firmly with this kleptocracy*). Дії Росії політик називає величезною помилкою ((f) *I think this is an enormous mistake for Russia*) і висловлює надію, що президент Путін змінить лінію поведінки ((g) *we hope – President Obama hopes that President Putin will turn in the direction*). У другому абзаці репліки політика кілька разів змінюється суб'єкт висловлювання: інтерв'юваний використовує персоніфіковане *I*, ділячись своєю думкою щодо дій Росії, в той час як для висловлення надії використовується спочатку інклюзивна

we, а потім загальне *President Obama*. Ми вважаємо, що перехід від *I* до *we* та *President Obama* свідчить, по-перше, про спробу зняти з себе відповідальність за висловлюване, і, по-друге, продемонструвати наявність єдиної і авторитетної думки з даного питання.

(32) *Steve Kroft: Well, he's moved troops into Syria, for one. He's got people on the ground.*

President Barack Obama: When I came into office, Ukraine was governed by (a) a corrupt ruler who was (b) a stooge of Mr. Putin. (c) Syria was Russia's only ally in the region. And today, rather than being able to count on their support and maintain the base they had in Syria, which they've had for a long time, (d) Mr. Putin now is devoting his own troops, his own military, just to barely hold together by a thread his sole ally.
(ObamaKroft1)

У репліці-зачині інтерв'юючий говорить про роль Путіна в сирійському конфлікті. У своїй репліці політик використовує компоненти негативної семантики і називає колишнього президента України корумпованим правителем ((*a*) *a corrupt ruler*) і маріонеткою Путіна ((*b*) *a stooge of Mr. Putin*). Акцент в репліці Обама також робиться на факт наявності лише одного союзника у Росії в даному регіоні – Сирії. У висловлюванні ((*c*) *Syria was Russia's only ally in the region*) Обама використовує компонент *only*, говорячи про Сирію, як про союзника Росії в даному регіоні. У висловлюванні ((*d*)... *his sole ally*) американський політик говорить про те, що Путін направляє війська на свого єдиного соратника, використовуючи синонімічний *only* компонент *sole*, однак опускає *in the region*, що дозволяє трактувати фразу політика так, немов у російської сторони і зовсім немає інших політичних партнерів.

Отже, аналіз матеріалу показав, що тактика стереотипізації використовується політиками з метою створити максимально негативний образ «невгодних» представників зарубіжної влади і зв'язати цей образ з певними стереотипами. Для досліджуваної тактики характерна пейоративна лексика, наприклад, *a kleptocracy, a tyrant, a stooge*.

Тактика «заниження значущості»

Досліджувана тактика зустрілася в таких прикладах:

(33) *Jeffrey Goldberg: i'd like to see you give Vladimir Putin the finger. It's atavistic understanding my audience.*

Obama: (a) he's constantly interested in being seen as our peer and as working with us, (b) because he's not completely stupid. (c) He understands that Russia's overall position in the world is significantly diminished. (d) And the fact that he invades Crimea or is trying to prop up Assad (e) doesn't suddenly make him a player. (f) You don't see him in any of these meetings out here helping to shape the agenda. For that matter, (g) there's not a G20 meeting where the Russians set the agenda around any of the issues that are important. (ObamaAtlantic1)

В даному прикладі Обама прагне занизити роль Путіна і Росії в світі. На початку репліки політик використовує пасивну конструкцію *being seen as*, говорячи про зацікавленість російського президента створювати видимість партнерства з американською стороною ((*a) he's constantly interested in being seen as our peer and as working with us*). Ця зацікавленість пояснюється тим, що російський політик не остаточно безглуздий ((*b) because he's not completely stupid*) і розуміє, що роль Росії у світі надзвичайно мала ((*c) He understands that Russia's overall position in the world is significantly diminished*). Потім інтерв'юваний стосується теми переходу Криму до складу Російської Федерації ((*d) the fact that he invades Crimea*) і використовує компонент *invade*, який, згідно словника Collins Cobuild Online Learners Dictionary, означає захоплення силою. Однак, говорячи про захоплення Путіним Криму і підтримки Асада, Обама використовує кліше *to make sb a player (e)* в поєднання з негацією *doesn't suddenly* з метою продемонструвати безрезультативність намірів російського президента стати гравцем ((*e) the fact... doesn't suddenly make him a player*). Інтерв'юваний також додає, що Путін не прагне визначати завдання на зустрічах ((*f) You don't see him in any of these meetings out here helping to shape the agenda*), в тому числі країн Великої двадцятки, на яких російська сторона не ставить завдання з важливих питань ((*g) there's not a G20 meeting where the Russians set the agenda*). Американський політик використовує квантори *constantly (a)*, *suddenly (e)*, *any*

(g), та інтенсифікатори *completely* (b), *significantly* (c), що дозволяє, у даному контексті, підкреслити незначність участі Путіна і Росії в розподілі сил.

Аналіз матеріалу показав, що тактика «заниження значущості» використовується, щоб підкреслити політичну слабкість іноземних політиків. До найбільш характерних засобів відносяться квантифікатори та інтенсифікатори, наприклад, *suddenly, completely, significantly*.

Для стратегії негативної репрезентації, що має своєю метою створити негативний образ зарубіжних політиків, характерні номінації, наприклад, *provocative, reckless, unprofessional*, пейоративи, наприклад *a stooge, a kleptocracy*, елементи експресивного синтаксису, що коментують маркери – інтенсифікатори і квантори, такі як *much more, really, significantly, ultimately, completely*. Можна припустити, що прагнення створити негативний образ іноземної влади сприяє формуванню позитивного образу американських політиків на тлі зарубіжних, демонстрації політичної сили та виправдання тих чи інших рішень американської зовнішньої політики. Тактики, спрямовані на негативну саморепрезентацію і негативну репрезентацію представників американської влади, в рамках американського політичного інтерв'ю не виявлені.

2.6 Стратегія «кооперація»

Аналіз матеріалу дозволив виділити наступні тактики, пов'язані з ситуацією, в якій інтерв'юваний політик прагне підкреслити партнерські та дружні відносини з тими чи іншими представниками іноземної влади.

Тактика «солідаризація»

Під солідаризацією в цьому дослідженні розуміється виявлення солідарності з тим чи іншим іноземним народом. Солідаризації реалізується в таких прикладах:

(34) *Question: What do you want to say to the youth of this country?*

President Obama: First of all, (a) I want to express our deepest condolences. (b) Paris is a part of American memories, culture. (c) A lot of Americans have deep association and love for the French people and the French culture. But (d) I think it's important for the young people here to understand what young Americans understood after 9/11, (e) which is these vicious terrorist acts can't defeat our spirit. (f) But the truth is that in the end, terrorist attacks can't change the fundamental nature of the French people, and the diversity of places like Paris.

(g) It can't replace the joy, the beauty, the solidarity that people feel and I hope that young people understand that although there is violence and conflict, the world is full of hope and good people. (h) Regardless of your religious faith, (k) the essence of a good life is not what you can destroy but what you can build. (ObamaTELE1)

У наведеній діалогічній єдності президент Обама висловлює співчуття французькому народу ((a) *I want to express our deepest condolences*) після терактів в Парижі і звертається до тактики солідаризації. Обама прагне створити образ єдності двох націй і підкреслити їх здатність протистояти жорстокості тероризму. З цією метою в репліці президента присутні висловлювання, спрямовані на створення загального сприятливого настрою і неодмінне позитивного результату: *Paris is a part of American memories, culture (b); Americans have deep association and love for the French (c); terrorist acts can't defeat our spirit (e); terrorist acts can't change the fundamental nature of the French, the diversity of... Paris (f); it can't replace the joy, the beauty, the solidarity (g); the world is full of hope and good people (g); the essence of a good life is... what you can build (k)*). Такий прийом можна співвіднести з пролепсисом - риторичним прийомом, заснованим на поданні майбутньої дії або розвитку як вже існуючого [Cole 1995]. Також політик використовує ряд інтенсифікаторів з метою надати експресивності вислову: *deepest (a), a lot of (c), deep (c), full of (g)*.

Таким чином, аналіз прикладів солідаризації показав, що дана тактика реалізується в ситуаціях вираження співчуття у зв'язку з людськими втратами, і щоб підкреслити наявність дружніх відносин з народом. До характерних мовних засобів можна віднести риторичний прийом пролепсису, який в даному випадку

реалізується в висловлюваннях, що описують позитивні явища і події майбутнього як реально досяжні.

Тактика «згода»

У цьому дослідженні під згодою ми розуміємо тактику, спрямовану на дозвіл конфронтацій і непорозумінь, викликаних конфліктом з представниками іноземних держав. Розглянемо приклад:

(35) *Question: Many Americans still say that the dropping of atomic bomb was the right decision in order to save the – save many American people’s lives. So what made you decide to come to Hiroshima?*

Secretary Kerry: Well, (a) no matter what people feel about that, (b) we are now friends and allies. (c) We have worked through a remarkable reconciliation. The story of Japan and the United States after the war, (d) our friendship today, (e) our alliance today with respect to so many issues – (f) Japan is a global player internationally, diplomatically. (g) It helps with Afghanistan. (h) It helps with countering violent extremism. (k) Your leaders make important decisions to contribute to fighting Ebola, to helping with development, take care of refugees in Syria. So (l) the Japanese people have much to be proud of in that regard, and I think that my decision to come here, for me, even though I know it’s sensitive to some people, is not difficult because (m) I’m not here to deal with the past except to remember it, learn the lessons from it. (n) I’m here to work on the challenges we face today and to define the future and to take the past and use it as a tool to be able to help us shape that better future. (KerryTVAsahi1)

В даному прикладі японський журналіст задає питання щодо рішення держсекретаря Керрі приїхати в Хіросіму, враховуючи обставини, що відбулися під час Другої світової війни. У своїй відповіді політик прагне переконати реципієнтів в тому, що відносини між двома державами тепер мають дружній характер і повинні бути спрямовані на вирішення світових проблем і створення кращого майбутнього. Інтерв'юваний заявляє, що незалежно від суспільної думки ((a) *no matter what people feel about that*), Японія і США тепер друзі і союзники ((b) *we are now friends and allies*), а також робить акцент на відновленні ((c) *a remarkable reconciliation*) і партнерських відносинах двох країн ((d) *our friendship*

today, (e) *our alliance today*). Політик використовує так званий аргумент до марнославства, говорячи про значну роль Японії у вирішенні світових проблем ((f) *Japan is a global player internationally, diplomatically, (g) It helps with Afghanistan, (h) It helps with countering violent extremism, (k) contribute to fighting Ebola, to helping with development, take care of refugees in Syria*). Інтерв'юваний використовує прийоми заперечення і твердження для того, щоб підкреслити, що метою його візиту є створення кращого майбутнього: (m) *i'm not here to deal with the past, (n) I'm here to work on the challenges*. З допомогою інклюзивної *us* (n) вводиться прийом пролепсиса: *i'm here to... define the future and to take the past and use it as a tool to be able to help us shape that better future*. Також робиться акцент на змінні характеру відносин між двома країнами за допомогою операторів часу *now* (b), *today* (d, e, n), *here* (l, m, n), *future* (n).

(36) *Tass: Presidents Putin and Obama have been working closely to resolve our latest challenges. Open the secret, what message do you have in your pocket that you should bring from President Obama to President Putin?*

Kerry: (a) We're obviously very anxious to work more effectively. (b) There are irritants in our relationship on both sides which (c) I think both sides would like to see us be able to address. The United States, as you know, moved immediately when Daesh began to move through Syria and Iraq. We put together a 66-nation coalition. (d) We're actually very pleased that Russia is concerned about that extremism and wants to fight against Daesh and other extremists. So (e) the key here is to find clarity in our definitions, (f) make sure we're really working effectively together without hidden agenda in a way that can rapidly destroy Daesh, push back against the violent extremism, restore peace and stability to the region.

So (g) if we can make progress there, (h) I'm absolutely confident we can build the relationship between the United States and Russia, between the world and Russia, on a much more rapid course. (k) And that will benefit the people of Russia. (l) The people of Russia deserve to see these issues addressed in a responsible way so that ultimately, (n) sanctions can be lifted and the people of Russia can see their economy

grow, their lives get better, their incomes grow. (o) That's our goal and we'd like to see that happen. (KerryRossiya1)

В даній діалогічній єдності журналіст ставить питання про те, яке послання держсекретар Керрі повинен передати президенту Путіну від президента Обами. У своїй відповіді політик прагне підкреслити можливість налагодження відносин між двома державами. Інтерв'юючий говорить про прагнення обох сторін працювати більш ефективно ((*a*) *we're obviously very anxious to work more effectively*), визнає наявність «роздратівників» в російсько-американських відносинах ((*b*) *There are irritants in our relationship on both sides*), однак висловлює думку, що обидві сторони хотіли б їх усунути ((*c*) *I think both sides would like to see us be able to address*).

Спостерігається риторичний прийом пролепсиса, який реалізується в наступних висловах: *both sides would like to see us be able to address (b); make sure we're really working effectively together (f); if we can make progress (g); I'm absolutely confident we can build the relationship (h); that's our goal and we'd like to see that happen (o); And that will benefit the people of Russia (k); The people of Russia deserve to see (l); sanctions can be lifted and the people of Russia can see their economy grow, their lives get better, their incomes grow (n)*. Даний прийом дозволяє створити позитивну картину відносин Росії і США в майбутньому, а також майбутнього російського народу. Також інтерв'юваний використовує такі компоненти, як *obviously (a), very (a, d), actually (d), absolutely (h), ultimately (l)*, що дозволяють відзначити ступінь впевненості політика у важливості та можливості здорових відносин. Аналіз матеріалу дозволяє говорити про те, що тактика згоди використовується американськими політиками при наявності напружених відносин з тією чи іншою державою. Я вважаю, що метою даної тактики є налагодження дипломатичних відносин.

Таким чином, для стратегії кооперації характерний риторичний прийом пролепсиса, висловлювання з позитивним значенням, використання аргументу до марнославства, а також інтенсифікатори і квантори, такі як *deepest, a lot of, absolutely, ultimately*.

Отже, в результаті проведеного аналізу були виявлені і описані стратегії і тактики, що реалізуються в реактивних репліках американських політиків у процесі інтерв'ю.

ВИСНОВКИ

Дискурс визначається як процес і результат мовної діяльності, що реалізується через текст. Те, як текст інтерпретується індивідумом, залежить від екстралінгвістичних, прагматичних та інших факторів.

Політичний дискурс визначено як усна і письмова діяльність політичних суб'єктів у сфері їх суспільної комунікації. Основною функцією політичного дискурсу є завоювання і збереження політичної влади.

Під мовним жанром в роботі розуміється стійка мовна форма передачі типового для певного дискурсу змісту. Характерною рисою мовного жанру є єдність тематичного змісту, стилю і контексту ситуації. Політичне інтерв'ю

визначається як жанр політичного дискурсу, що має специфічний діалогічний характер. До акторів інтерв'ю відносяться журналіст (інтерв'юючий), який задає напрямок інтерв'ю, політик (інтерв'юований), а також реальна або віртуальна аудиторія, на яку адресована інформація. Динамічна структура політичного інтерв'ю пов'язана з реалізацій стратегій і тактик.

Мовна стратегія трактується як комплекс мовних дій, спрямованих на досягнення певних комунікативних цілей. Вибір стратегії залежить від соціального досвіду комунікантів, стилю взаємодії та ситуації спілкування. Стратегія реалізує глобальну мету за допомогою тактик. Тактика визначається як інструмент реалізації стратегії, як сукупність мовних дій, що виконуються комунікантами в певній послідовності.

В результаті проведеного аналізу були виявлені і описані наступні стратегії і тактики, що реалізуються в реактивних репліках американських політиків у процесі інтерв'ю:

1. Стратегія «початок-закінчення комунікації» реалізується за допомогою тактик «початок комунікації» і «закінчення комунікації».

- Метою обох тактик є відповідно ввічливо почати і закінчити інтеракцію з журналістом.

До характерних мовних засобів належать: кліше *thank you (thank you very much, thank you for having me)*, кліше позитивної оцінки інтерв'ю *good to be here, good to be back, glad to be with you, delighted to do so, happy to do so, pleasure, appreciate it*, а також стратегія позитивної ввічливості.

2. Стратегія «підтримка контакту» реалізується за допомогою таких тактик: «звернення по імені» і «звернення до гумору».

- Тактика «звернення по імені» спрямована, по-перше, на демонстрацію відсутності дистанції між політиком і журналістом в ситуації інтерв'ю, а по-друге, на залучення уваги інтерв'юера на інформацію, яка викладається інтерв'юованою.

- Тактика «звернення до гумору» застосовується з метою інтимізувати інтеракцію з журналістом і розташувати аудиторію до політика.

Характерні такі висловлювання, як, наприклад, *it's important, very important*, розмовна тональність мови, реалізація явища “hedging” і стратегії позитивної ввічливості.

3. Стратегія «позитивна репрезентація» реалізується за допомогою тактик «позитивна репрезентація ендо-групи», «позитивна саморепрезентація» і «позитивна репрезентація екзо-групи».

- Метою тактики «позитивної репрезентації ендо-групи», є, по-перше, дати позитивну характеристику колективної діяльності ендо-групи, а по-друге, окремим її представникам.

- Тактика «позитивної саморепрезентації» використовується для створення максимально позитивного іміджу.

- Тактика «позитивної репрезентації екзо-групи» використовується з метою підкреслити наявність однодумців в певному питанні серед політиків іноземних держав. До характерних засобів належать: компоненти оцінки, наприклад, *the best, unbelievable, outstanding, great*, і експресивний синтаксис.

4. Стратегія «евазивність» реалізується за допомогою тактик «контрпитання», «відхилення від теми», «відсилання до авторитету», «захист» і «напад». Стратегія спрямована на відхід від відповіді на незручне питання.

- Тактика «контрпитання», або відповіді питанням на питання, реалізується з метою відвернути увагу журналіста і піти від прямої відповіді на питання.

- Тактика «відхилення від теми» використовується, щоб змінити тему, що зачіпається інтерв'юером, на більш вигідну для політика.

- Тактика «відсилання до авторитету», коли політик посилається на наявність авторитетної думки з питання, застосовується політиком з метою уникнути необхідності висловлювати свою думку з даного питання і зняти з себе відповідальність.

- Тактика «захисту» спрямована на відхід від критики і звинувачень.

- Тактика «нападу» реалізується з метою вказати на неправильність або некоректність теми, що вводиться інтерв'юючим, і тим самим блокувати її розвиток.

До характерних мовних засобів належать: дискурсивний маркер *well*, повтори (*let, let's, let me*), компоненти оцінки, наприклад, *a good thing, pretty good, particularly important, a tragedy, a mistake*, і заперечення.

5. Стратегія «негативна репрезентація» реалізується за допомогою тактик «засудження», «застереження», «стереотипізація» і «заниження значущості».

- Тактика «засудження» використовується, щоб експлікувати помилковість політики або лінії поведінки іноземних політиків.

- Тактика «застереження» застосовується з метою продемонструвати некоректність іноземної політики і тим самим показати політичну силу американської сторони.

- Тактика «стереотипізації» використовується для того, щоб створити негативний образ іноземних політиків і зв'язати цей образ з певними стереотипами.

- Тактика «заниження значущості» має своєю метою демонстрацію політичної слабкості іноземної влади.

Можна зробити припущення, що, прагнення створити негативний образ іноземних політиків дозволяє сформувати позитивний образ американських політиків на тлі зарубіжних, експлікувати американську політичну міць і виправдати ті чи інші дії американської зовнішньої політики. Тактики, що мають своєю метою негативну саморепрезентацію і негативну репрезентацію представників американської влади, в рамках американського політичного інтерв'ю не були виявлені.

Характерні наступні засоби: висловлювання оцінки, такі як, *provocative, reckless, unprofessional*, пейоративи, наприклад *a stooge, a kleptocracy*, експресивний синтаксис, інтенсифікатори і квантори, такі як *much more, really, significantly, ultimately, completely*.

6. Стратегія «кооперація» реалізується за допомогою таких тактик: «солідаризація» і «згода». Дана стратегія використовується інтерв'юваним для

того, щоб підкреслити наявність союзницьких відносин з тими чи іншими іноземними політиками.

- Тактика «солідаризації» використовується з метою висловити співчуття і підтримку іноземному народу.

- Тактика «згоди» застосовується у разі наявності напружених відносин з тією чи іноземною державою з метою налагодження дипломатичних відносин.

До характерних засобів належать: риторичний прийом пролепсиса, висловлювання з позитивним значенням, а також інтенсифікатори і кванторів, наприклад, *deepest, a lot of, absolutely, ultimately*.

Отже, вивчення політичного інтерв'ю в прагмалінгвістичному аспекті, а саме з точки зору виділення мовних стратегій і тактик, відповідає не тільки сучасним тенденціям в лінгвістиці, а й представляє інтерес для суміжних лінгвістичних наук, наприклад, політичної лінгвістики. Сподіваємося, що метою подальших досліджень стане вивчення стратегій і тактик, які реалізуються не тільки у висловлюваннях політиків, а й у репліках інтерв'юючих.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анисимова Т. В. Речевая манипуляция как дискурсивная характеристика. *Современные наукоемкие технологии*. 2010. № 10. С. 198–200.
2. Анисимова Т. В. Деловое общение: речевой аспект : уч. пос. Москва : Волгогр. юрид. Ин-т МВД России, 2000. 176 с.
3. Артемова Е. А. Карикатура как жанр политического дискурса : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Волгоград, 2002. 297 с.
4. Арутюнова Н. Д. Метафора и дискурс. Теория метафоры : уч. пос. Москва : Знание, 1990. 132 с.
5. Баранов А. Н., Казакевич Е. Г. Парламентские дебаты : традиции и новации : уч. пос. Москва : Знание, 1991. 42 с.
6. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества : уч. пос. Москва : Искусство, 1986. 445 с.
7. Беляева Л. Н. Теория и практика перевода : уч. пос. СПб : Книжный дом , 2007. 212 с.
8. Ван Дейк Т. К определению дискурса. URL: <http://psyberlink.flogiston.ru/internet/bits/vandijk2.htm> (дата звернення 11.12.2019).

9. Васильева С. Л. Специфика актуализации архетипического конструкта «свой-чужой» в политическом дискурсе XX века. *Филологические науки*. Тамбов : Грамота, 2010. № 2 (6). С. 89–93.
10. Вишневская Г. М., Кремень Н. И. О функционировании дискурсивных маркеров в устной политической речи. *Государственное управление*. 2014. № 45. С. 247–289.
11. Водак Р. Язык. Дискурс. Политика : уч. пос. Волгоград : Перемена, 1997. 139 с.
12. Гловинская М. Я. Семантика глаголов речи с точки зрения теории речевых актов. Русский язык в его функционировании : Коммуникативно-прагматический аспект : уч. пос. Москва, 1993. 218 с.
13. Гольдин В. Е. Жанры речи : сборник. Саратов : Изд-во Государственного учебно-научного центра «Колледж», 1999. 300 с.
14. Гулакова И. И. Коммуникативные стратегии и тактики речевого поведения в конфликтной ситуации общения : автореферат дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Орел, 2004. С. 9–12.
15. Дементьев В. В. Изучение речевых жанров : обзор работ в современной русистике. *Вопросы языкознания*. 1997. № 1. С. 109–121.
16. Дементьев В. В., Седов К. Ф. Социопрагматический аспект теории речевых жанров : уч. пос. Саратов : Изд-во Саратов. пед. ин-та, 1998. 123 с.
17. Демьянков В. З. Конвенции, правила и стратегии общения (интерпретирующий подход к аргументации). *Изв. АН СССР. Сер. лит-ры и яз.* 1982. № 4. С.327–337.
18. Демьянков В. З. Политический дискурс как предмет политологической филологии. *Политическая наука. Политический дискурс : история и современные исследования*. Москва, 2002. № 3. С. 28. URL: <http://philology.ru/linguistics1/demyankov-02.htm> (дата звернения 11.12.2019).
19. Дмитриев А. В. Неформальная политическая коммуникация : энциклопедия. Москва : Юнити, 1997. 237 с.

20. Дудник О. С. Реализация категории эмотивности в тексте интервью (на материале английского и немецкого языков) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Санкт-Петербург, 2014. 219 с.
21. Желтухина М. Р. Комическое в политическом дискурсе : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Волгоград, 2000. 230 с.
22. Зигманн, Ж. В. Структура современного политического дискурса : речевые жанры и речевые стратегии : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Москва, 2003. 239 с.
23. Зотеева Т. С. Государственный гимн как жанр политического дискурса. *Политическая лингвистика*. 2013. № 1. С. 133–143.
24. Иванова Ю. М. Стратегии речевого воздействия в жанре предвыборных теледебатов : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Волгоград, 2003. 138 с.
25. Ивин А. А., Основы теории аргументации : учебн. Москва : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. 352 с.
26. Ильин М. В. Политический дискурс как предмет анализа. Политический дискурс: история и современные исследования. *Политическая наука*. 2002. № 3. С. 78–85.
27. Иссерс О.С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи : уч. пос. Москва : ЛКИ, 2008. 288 с.
28. Истомина А. Е. Фельетон как жанр политического дискурса Волгоградский государственный педагогический университет : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Волгоград, 2008. 192 с.
29. Исупова О. Г. Конверсационный анализ: представление метода : уч. пос. Москва : Перемена, 2002. 152 с.
30. Какорина Е. В. Стилистический облик оппозиционной прессы. Русский язык конца XX столетия (1985-1995) : уч. пос. Москва : Перемена, 1996. 426 с.

31. Карасик В. И. Этнокультурные типы институционального дискурса. Этнокультурная специфика речевой деятельности : сборник. Москва : ИНИОН, 2000. 164 с.
32. Карасик В. И. О типах дискурса. Волгоградский государственный университет. URL : <http://ruslang.isu.ru/education/discipline/philology/disrurs/material/material2/>. (дата звернения 14.11.2019).
33. Карякин А. В. Стратегично-тактические способы реализации речевой агрессии в политическом дискурсе : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Волгоград, 2010. 250 с.
34. Касенкова Т. Н. Речевые стратегии как модуляция перспективы языкового отображения мира : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Краснодар, 2000. 164 с.
35. Кишина Е. В. Смысловая модель категории «свое чужое» на уровне политического дискурса. *Вестник Томского Государственного университета*. 2009. № 1. С. 47–52.
36. Клюев Е. В. Речевая коммуникация : успешность речевого взаимодействия : уч. пос. Москва : Рипол-классик, 2002. 317 с.
37. Кочкин М. Ю. Политический скандал как лингвокультурный феномен : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Волгоград, 2003. 220 с.
38. Кубрякова Е. С. Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира : уч. пос. Москва : Рос. академия наук. 2004. 560 с.
39. Ледяева Е. В. Интонационное оформление дискурсивных элементов в английской разговорной речи (на материале йоркширского диалекта английского языка) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Иваново, 2002. 229 с.
40. Макаров М. Л. Основы теории дискурса : уч. пос. Москва : ИТДГК «Гнозис», 2003. 280 с.
41. Марюхин А. П. Непрямая коммуникация в научном дискурсе (на материале русского, английского, немецкого языков) : автореферат дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Москва, 2010. 301 с.

42. Маслова В. А. Политический дискурс : языковые игры или игры в слова? *Политическая лингвистика*. 2008. №1. С. 24. URL: <http://philology.ru/linguistics2/maslova-08.htm> (дата звернения: 16.10.2019).
43. Матвеева Т. В. Тональность разговорного текста: три способа представления : уч. пос. Ополе : Стилистика. 1996. 221 с.
44. Михальская А. К. Политическое интервью как речевой жанр. Риторическая культура в современном обществе : собрание тезисов IV Международной конференции по риторике (Государственный институт русского языка им. А.С. Пушкина, 26-28 января 2000 г.). Москва : Гос. ин-т рус. яз. им. А. С. Пушкина, 2000. С. 67–69.
45. Олешков М. Ю. Основы функциональной лингвистики: дискурсивный аспект : уч. пос. Нижний Тагил : Нижнетагильская государственная социально-педагогическая академия, 2006. 146 с.
46. Павлуцкий, В. А. Политический дискурс : особенности и функции. *Вестник Житомирского государственного университета*. Филологические науки. Житомир, 2008. № 39. С.220–221.
47. Паршина О. Н. Стратегии и тактики речевого поведения современной политической элиты России : дисс. ... филол. наук : 10.02.01. Саратов, 2005. 303 с.
48. Плахотная Ю. И. Современная политическая лингвистика : сборник / гл. ред. А. П. Чудинов. Екатеринбург : Урал. гос. пед. ун-т. , 2011. 307 с.
49. Попова Т. И. Телеинтервью в коммуникативно-прагматическом аспекте : уч. пос. СПб. : Филологический факультет СПбГУ, 2002. 220 с.
50. Пospelова А. Г. Манифестация и механизм речевых приоритетов в английской диалогической речи : уч. пос. Санкт-Петербург: С.-Петерб. университет, 2000. 181 с.
51. Свищев Г. В. Семантико-прагматические особенности языка интервью на французском радиовещании : автореф. канд. дис. ...канд. филол. наук : 10.02.05. Воронеж, 1998. 197 с.

52. Седов К. Ф. Человек в жанровом пространстве повседневной коммуникации. Антология речевых жанров : сборник. Москва : Лабиринт, 2007. 320 с.
53. Серю П. О языке власти: критический анализ. Философия языка: в границах и вне границ: Междунар. сер. моногр. Т 1. Харьков : Око, 1993. 238 с.
54. Сорокин Ю. А. Политический дискурс: попытка истолкования понятия. Политический дискурс в России : уч. пос. Москва : Грамота, 1997. 336 с.
55. Стрельникова М. А. Национальные особенности речевого жанра телеинтервью в российской и американской коммуникативных культурах : дисс. ... канд. фил. наук : 10.02.19. Воронеж : Воронежский Гос. Университет, 2005. 270 с.
56. Сухих С. А. Речевые интеракции и стратегии. Языковое общение и его единицы : Межвузовский сборник. Калинин, 1986. 171 с.
57. Сухих, С. А. Прагмалингвистическое моделирование коммуникативного процесса : уч. пос. Краснодар. : Кубанский государственный университет, 1998. 159 с.
58. Тарасова И.П. Речевое общение, толкуемое с юмором, но всерьез : сборник. Москва : Высшая школа, 1992. 175 с.
59. Темнова Е. В. Язык, сознание, коммуникация : сборник / под ред. В. В. Красных, А. И. Изотова. Москва : МАКС Пресс, 2004. №. 26. 168 с.
60. Третьякова Т. П. Поликодовость современных стереотипов. Грядущий миропорядок в оценке российских и американских экспертов : сборник: / под ред. Б.А.Ширяева. СПб., Изд-во С-Петербур. ун-та, 2013. 397 с.
61. Третьякова Т. П. Опыт лингвистического анализа аргументации в политическом диалоге. Коммуникация и образование : сборник статей. / под ред. С.И. Дудника. Санкт-Петербург : Санкт-Петербургское философское общество, 2004. 378 с.
62. Федосюк М. Ю. Комплексные жанры разговорной речи: «утешение», «убеждение» и «уговоры». Русская разговорная речь как явление городской культуры : уч. пос. Екатеринбург : Арго, 1996. 234 с.

63. Чудинов А. П. Политическая лингвистика : уч. пос. Москва : Флинта, 2007. 252 с.
64. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса : дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.19. Волгоградский государственный педагогический университет. Волгоград, 2000. 368 с.
65. Шмелева Т. В. Модель речевого жанра. Жанры речи : уч. пос. Саратов : Колледж, 1997. 271 с.
66. Эргашев А. А. Военные метафоры в семантической оппозиции «мы они» политического дискурса Митта Ромни. Москва : Лабиринт, 2015. № 1. 110 с.
67. Юдина Т. В. Стратификация немецкой общественно-политической речи : уч. пос. Москва : Изд-во МГУ, 1993. 96 с.
68. Agar M. Institutional discourse. *Journal of Pragmatics*. London : Longman, 1985. Vol. 3, № 5. P.147–198.
69. Bauman R. Speech Genres in Cultural Practice Indiana University : collection of articles : collection of articles. USA : Bloomington, 2006. P.745–758.
70. Bhatia V.K. Analyzing Genre. Language Use in Professional Settings : training manual. London and New York : Longman, 1993. 246 p.
71. Brown P. Levinson S. Politeness : training manual. Cambridge : CUP, 1987. 245 p.
72. Carnegie D. How to Win Friends and Influence People : training manual. New York : Longman, 1932. 291 p.
73. Chilton P. Analysing political discourse : theory and practice : textbook. Routledge : Taylor & Francis e-Library, 2004. 214 p.
74. Chilton P., Schaffner C. Discourse and Politics / under edition In Van Dijk, Teun A. Discourse as Social in Interaction. London: Sage, 1997. 230 p.
75. Chomsky N. Language and problems of knowledge : lecture. N. Y. : Longman, 1988. 136 p.
76. Coulthard M. An Introduction to Discourse Analysis : educational manual. London : Longman, 1977. 236 p.

77. Coulthard M., Montgomery M. *Studies in Discourse Analysis : educational manual*. London : Sage, 1981. 228 p.
78. Denton R. E. Jr., Woodward G. C. *Political Communication in America : collection of articles*. New York : Praegar Publishers, 1985. 210 p.
79. Dorinson J., Boskin J. *Racial and Ethnic Humor. Humor in America: A Research Guide to Genres and Topics : collection of articles*. N. Y. : Greenwood, 1978. P. 163–173.
80. Fairclough N., Wodak R. *Critical discourse analysis. Discourse as Social Interaction : educational book*. London: Sage, 1997. 284 p.
81. Fairclough N. *Critical discourse analysis: the critical study of language : educational book*. London : Longman Group Limited, 1995. 265 p.
82. Fairclough N. *Language and Power (3rd edition) : educational manual*. London : Longman, 2014. 369 p.
83. Fraser B. What are discourse markers? *Journal of Pragmatics*. London: Sage, 1999. № 31. P. 31–32.
84. Gee, J. P. *An introduction to Discourse analysis: theory and method : educational manual / under edition J. P. Gee*. London; New York : Routledge, 2001. 176 p.
85. Graber D. *Political Languages : handbook of Political Communication*. Beverly Hills and London: Sage Publications, 1981. 224 p.
86. Grice P. «Method in Philosophical Psychology : From the Banal to the Bizarre», *Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association : educational book*. London : New Rules, 1975. 289 p.
87. Grice P. «Presupposition and Conversational Implicature» : textbook / under edition P. Cole. New York : Radical Pragmatics, Academic Press, 1981. 198 p.
88. Halliday M. A. K. *Language, Context, and Text : Aspects of Language in a Social-Semiotic Perspective: handbook / under edition M. A. K. Halliday, R. Hasan*. Oxford : Oxford University Press, 1978. 127 p.
89. Hymes D. *Sociolinguistics and the Ethnography of Speaking. Social Anthropology and Language : handbook*. London : Longman, 1971. 393 p.

90. Lakoff G. Hedges: A Study in Meaning Criteria and the Logic of Fuzzy Concepts : educational book. Chicago : Chicago Press, 1972. 228 p.
91. Lauerbach, G., Fetzer, A. Political Discourse in the Media : handbook / under edition A. Fetzer and G. Lauerbach. London : New Press, 2007. 394 p.
92. Leech G., Principles of Pragmatics : handbook. London : Longman, 1983. 250 p.
93. Levinson S. C. Pragmatics. Cambridge : Cambridge University Press. The Social Identity of Women : education book. London : Sage, 1983. 420 p.
94. Lippmann W. Public Opinion : educational manual. New York : Harcourt, Brace and Company, 1922. 206 p.
95. Maslennikova A., Tretyakova T. The Rhetorical Shift in Interviews : New Features in Russian Political Discourse Proceedings of the Fifth International Conference of the International Society for the Study of Argumentation : handbook. Amsterdam : Sic Sat, 2004. 269 p.
96. Neuliep J. W., & Mattson M. The use of deception as a compliance-gaining strategy. Human Communication Research : handbook. New York : Harcourt, Brace and Company , 1990. 421 p.
97. Psathas G. Conversation Analysis : The study of talk in interaction : handbook. London : New Press, 1995. 95 p.
98. Risselalda R., Spooren W. Introduction : *Discourse Markers and Coherence Relations* / under edition R.Risselalda, W. Spooren. London : Longman, 1998. № 13. P. 131–133.
99. Russell B. Human Society in Ethics and Politics : tutorial. London : Longman, 1994. 105 p.
100. Sarcinelli U. Symbolische Politik. Zur Bedeutung symbolischen Handelns in der Wahlkampfkommunikation der Bundesrepublik : handbook. Deutschland : Bonn, 1987. 208 p.
101. Schegloff E. A., Sacks H. Opening Up Closings. *Semiotica*. London : REF, 1973. Vol. 8, № 4. P. 289–301.

102. Seidel G. *Political Discourse Analysis : handbook*. London : Academic Press, 1985. 260 p.
103. Shudson M. Why Conversation is not the Soul of Democracy : critical studies. *Journal of Pragmatics*. London : APR, 1997. № 14. P. 297–302.
104. Sinclair J. *Towards an Analysis of Discourse : The English Used by Teachers and Pupils : handbook*. Oxford, 1975. 121 p.
105. Stanton N. *Communication : handbook*. N.Y. : New Press, 1990. 670 p.
106. Swales J. M. *Genre analysis : tutorial*. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. 288 p.
107. van Dijk, T. A., Kintsch W. *Strategies of Discourse Comprehension : tutorial*. New York : Academic Press, 1983. 423 p.
108. van Dijk T. A. *Critical Discourse Analysis. Handbook of Discourse Analysis : article / under edition D. Tannen, D. Schiffrin, H. Hamilton*. Oxford : Blackwell, 2001. URL: <http://www.discourses.org/OldArticles/Critical%20discourse%20analysis.pdf> (дата звернення: 12. 03. 2019).
109. Wierzbicka A. *Dictionaries and ideologies : Three examples from Eastern Europe: educational manual / under edition B. B. Kachru, H. Kahane eds. Cultures, ideologies, and the dictionary : Studies in honor of Ladislav Zgusta*. Tübingen : Niemeyer, 1995. 195 p.
110. Wodak R. *Critical Discourse Analysis. Qualitative Research Practice : textbook / eds. C. Seale, G. Gobo, J.F. Gubrium, D. Silverman*. London : Sage, 2004. 223 p.
111. Yates J. *Genres of Organizational Communication : A Structural Approach to Studying Communication and Media / under edition J. Yates, W. J. Orlikowski : article*. *Academy of Management Review*, 1992. Vol. 3, №. 17. P. 299–301.

112. (ObamaABC1) ABC George Stephanopoulos Interviews with President Barack Obama (November 15 2015). URL: <http://abcnews.go.com/Politics/full-interview-transcript-president-barack-obama/story?id=35203825>. (дата звернення: 15.02.2019).

113. (KerryAlArabiya1) Al Arabiya interview with John Kerry (July 21 2015). URL: <http://english.alarabiya.net/en/media/inside-the-newsroom/2015/07/21/Full-transcript-of-Al-Arabiya-interview-with-Secretary-of-State-John-Kerry.html>. (дата звернення: 12.12.2019).

114. (ObamaAtlantic1) Atlantic Interview with Obama (March 10 2016). URL: <http://www.theatlantic.com/personal/archive/2016/03/the-obama-doctrine-the-atlantics-exclusive-report-on-presidents-hardest-foreign-policy-decisions/473151/>. (дата звернення: 18.03.2019).

115. (KerryCNNInt1) CNN International Interview with John Kerry (January 18 2016). URL: <http://transcripts.cnn.com/TRANSCRIPTS/160118/nday.05.html>. (дата звернення: 15.02.2019).

116. (KerryCNN1) CNN'S AMANPOUR with John Kerry: ISIS Fight Will Take Time; Malaysian PM Speaks Out on MH17; Imagine a World (September 24 2014). URL: <http://www.state.gov/secretary/remarks/2014/09/232047.htm>. (дата звернення: 11.11.2019).

117. (KerryCTV1) CTV Interview with U.S. Secretary of State John Kerry (March 9 2016). URL: <http://www.state.gov/secretary/remarks/2016/03/254136.htm>. (дата звернення: 19.04.2019).

118. (ObamaiTELE1) Exclusive interview of Barack Obama, by Laurence Haïm for iTELE (December 1 2015). URL: <http://www.itele.fr/monde/video/exclusive-barack-obama-itele-isil-terrorists-bataclan-syria-assad-migrants-hollande-sarkozy-guantanamo-145375>. (дата звернення: 18.03.2019).

119. (ObamaForward1) Forward Editor-in-Chief's Interview With Obama (August 31 2015). URL: <http://forward.com/news/320091/read-the-transcript-of-forward-editor-in-chiefs-interview-with-barack-obama/>. (дата звернення: 15.02.2019).

120. (ObamaGQ1) GQ Interview with Barack Obama (November 17 2015). URL: <http://www.gq.com/story/president-obama-bill-simmons-interview-gq-men-of-the-year>. (дата звернення:18.03.2019).
121. (ObamaGoodMorningAmerica1) Good Morning America Interview with President Barack Obama (April 14 2011). URL: <http://blogs.abcnews.com/george/2011/04/exclusive-interview-with-president-barack-obama-transcript-part-two.html>. (дата звернення: 11.11.2019).
122. (ObamaCanalPlus1) Interview Of The President By Laura Haim, Canal Plus (June 1 2009). URL: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/transcript-interview-president-laura-haim-canal-plus-6-1-09>. (дата звернення: 11.11.2019).
123. (KerryMSNBC1) Interview on MSNBC's Morning Joe with John Kerry (September 22 2014). URL: <https://votesmart.org/public-statement/921744/msnbc-morning-joe-transcript-islamic-state#.VzdZqSu1Cnc>. (дата звернення: 11.11.2019).
124. (KerryBloomberg1) Interview With Bloomberg's David Westin, John Kerry (April 5 2016). URL: <http://www.state.gov/secretary/remarks/2016/04/255516.htm>. (дата звернення: 15.04.2019).
125. (KerryNBC4) Interview With David Gregory of NBC's Meet the Press (March 2 2014). URL: <http://www.nbcnews.com/meet-the-press/meet-press-transcript-march-2-2014-n42471>. (дата звернення: 11.11.2019).
126. (Kerry ABC1) Interview With John Kerry, ABC's This Week (March 2 2014). URL: <http://www.state.gov/secretary/remarks/2014/03/222722.htm>. (дата звернення: 12.12.2019).
127. (KerryLocalABC1) Interview With John Kerry, Local ABC News “The Week in South Florida” (April 17 2016). URL: <https://votesmart.org/public-statement/1067099/local-abc-news-the-week-in-south-florida-transcript-interview-with-michael-putney>. (дата звернення: 19.04.2019).
128. (KerryMiamiHerald1) Interview with John Kerry, The Miami Herald and CNN en Espanol (April 17 2016). URL: <http://www.miamiherald.com/news/nationworld/world/americas/cuba/article71879162.html>. (дата звернення: 19.04.2019).

129. (KerryRossiya1) Interview With Mikhail Gusman of Rossiya 24 (March 23 2016). URL: <http://www.state.gov/secretary/remarks/2016/03/255143.htm>. (дата звернення: 10.04.2019).
130. (KerryNBC3) Interview With NBC's Richard Engel (March 25 2016). URL: <http://www.state.gov/secretary/remarks/2016/03/255197.htm>. (дата звернення: 10.04.2019).
131. (KerryRTBF1) Interview With RTBF's Regis De Rather (March 25 2016). URL: <http://www.state.gov/secretary/remarks/2016/03/255194.htm>. (дата звернення: 10.04.2019).
132. (ObamaNBC2) Interview With Matt Lauer of NBC's "Today" (February 1 2009). URL: http://www.today.com/id/28975726/ns/today-today_news/t/obama-were-suffering-massive-hangover/. (дата звернення: 11.11.2019).
133. (KerryHuffPost1) John Kerry's Interview With HuffPost (March 21 2015). URL: http://www.huffingtonpost.com/2015/03/21/obama-huffpost-interview-transcript_n_6905450.html. (дата звернення: 15.02.2019).
134. (KerryTVAsahi1) John Kerry Interview With Morio Chijiwa of TV Asahi (April 11 2016). URL: <http://www.state.gov/secretary/remarks/2016/04/255696.htm>. (дата звернення: 15.04.2019).
135. (Stewart ObamaDiaz1) Jose Díaz-Balart Interviews President Obama (December 10 2014). URL: <http://www.newsbusters.org/blogs/jeffrey-meyer/2014/12/10/jose-diaz-balart-pushes-obama-take-more-action-immigration>. (дата звернення: 11.11.2019).
136. (KerryNBC1) NBC Interview with John Kerry (June 24 2014). URL: <http://www.state.gov/secretary/remarks/2015/07/244902.htm>. (дата звернення: 15.02.2019).
137. (ObamaNPR2) NPR's Steve Inskeep Interview with President Obama (December 21 2015). URL: <http://www.npr.org/2015/12/21/460030344/video-and-transcript-nprs-interview-with-president-obama>. (дата звернення: 22.03.2019).

138. (ObamaTonightShow1) Obama on “Tonight Show” with Jay Leno (August 7 2013). URL: <http://www.politico.com/story/2013/08/jay-leno-obama-interview-transcript-video-095279>. (дата звернення: 11.11.2019).
139. (ObamaTonightShow2) Obama on “Tonight Show” with Jay Leno (October 26 2011). URL: https://www.washingtonpost.com/blogs/44/post/obama-on-tonight-show-with-jay-leno-full-video-and-transcript/2011/10/26/gIQAHXJjIM_blog.html. (дата звернення: 15.02.2019).
140. (ObamaHuffPost1). Obama's Interview With HuffPost (March 24 2015). URL: http://www.huffingtonpost.com/2015/03/21/obama-huffpost-interview-transcript_n_6905450.html. (дата звернення: 22.03.2019).
141. (ObamaDailyShow1) President Obama Daily Show Interview with Jon Stewart (30 October 2010). URL: <http://lincmad.blogspot.ru/2010/10/full-transcript-of-obama-on-daily-show.html>. (дата звернення: 27.10.2019).
142. (ObamaIowa1) President Obama & Marilynne Robinson: A Conversation in Iowa (November 5 2015) URL: <http://www.nybooks.com/articles/2015/11/05/president-obama-marilynne-robinson-conversation/>. (дата звернення: 18.03.2019).
143. (KerryFox1) Secretary Kerry’s Interview with Fox on Iraq (June 24 2014). URL: <http://iipdigital.usembassy.gov/st/english/texttrans/2014/06/20140624302561.html>. (дата звернення: 11.11.2019).
144. (ObamaKroft1) Steve Kroft Interview with Barack Obama (October 11 2015). URL: <http://www.cbsnews.com/news/president-obama-60-minutes-syria-isis-2016-presidential-race/>. (дата звернення: 18.03.2019).
145. (KerryThisWeek1) “This Week” Transcript: Sec. of State John Kerry (December 13 2015). URL: <http://abcnews.go.com/Politics/week-transcript-secretary-state-john-kerry-ben-carson/story?id=35736916>. (дата звернення: 15.02.2019).
146. (ObamaBBC1) Transcript of the Interview of the President with Justin Webb, BBC (June 1 2009). URL: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/transcript-interview-president-with-justin-webb-bbc-6-1-09>. (дата звернення: 07.12.2019).

147. (KerryUnivision1) Univision Interview with Secretary of State John Kerry (August 12 2015). URL: <http://www.state.gov/secretary/remarks/2015/08/246019.htm>. (дата звернення: 11.11.2019).

148. (KerryVOA1) Voice of America Interview with John Kerry (October 11 2014). URL: <http://www.voanews.com/content/john-kerry-interview-transcript/2480626.html>. (дата звернення: 11.11.2019).

ДОДАТОК А

ГРАФІКИ ВІДСОТКОВОГО СПІВВІДНОШЕННЯ ВСІХ СТРАТЕГІЙ І ТАКТИК У ПОЛІТИЧНОМУ ІНТЕРВ'Ю

Назва стратегії	%
Початок-закінчення комунікації	38,2
Підтримка контакту	12,4
Позитивна репрезентація	14,8
Евазивність	17,9

Негативна репрезентація	9,8
Кооперація	7,0

Стратегія «початок-закінчення комунікації»

Назва тактики	%
Початок комунікації	50
Закінчення комунікації	50

Стратегія «підтримка контакту»

Назва тактики	%
Звернення по імені	76,9
Звернення до гумору	23,1

Стратегія «позитивна репрезентація»

Назва тактики	%
Позитивна репрезентація «ендо-групи»	62,9
Позитивна саморепрезентація	30,6
Позитивна репрезентація «екзо-групи»	6,5

Стратегія «евазивність»

Назва тактики	%
Контрпитання	6,8
Відхилення від теми	26,6
Відсилка до авторитету	16,0
Захист	18,6
Напад	6,8

Стратегія «негативна репрезентація»

Назва тактики	%
Засудження	41,4
Застереження	29,2
Стереотипізація	17,0
Заниження значення	12,4

Стратегія «кооперація»

Назва тактики	%
Солідаризація	75,8
Згода	24,2

SUMMARY

The presented work is dedicated to the definition of pragmalinguistic potential of statements of modern American politicians in the interview.

The object of the work can be defined as pragmalinguistic characteristics of modern American political interview.

The main aim of the paper consists in identification and establishment of pragmalinguistic distinctive features of statements of American political figures in the modern political interview. It determined the accomplishment of such objectives as:

- definition of the theoretical bases of research of a genre of political interview in modern linguistics;

- characteristics and profound analysis of the main strategies and tactics used in modern American political interview.

The definition of a “discourse” and a “political discourse” is offered in the work. The political discourse presents various genres, which include the genre of political interview. In political interviews, politicians use strategies and tactics to realize their communicative intentions: the strategy “the start-end of the communication” (the tactics “the start-end of the communication”); “the support of the contact” (“the appeal to the name and to humor”); “the positive representation” (“the positive representation of the endo-group”, “the positive self-representation”, “the positive representation of the exo-group”); “evasiveness” (“counter-question”, “deviation from the theme”, “the protection” and the “attack”); “the negative representation” (“the condemnation”, “the stereotyping”, “the understatement importance”); “the cooperation” (“the solidarity” and “the agreement”).

The scientific novelty of the presented research lies in the identifying the strategies and the tactics in the contemporary political interview.

Key-words: *discourse, political discourse, genre, political interview, strategy, tactics*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Чудаєва Марія Олександрівна, студент(ка) 2 курсу, форми навчання денна, факультету іноземної філології, спеціальність філологія, освітньо-професійна програма мова і література (англійська) адреса електронної пошти chudaevamasha@yandex.ua,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Прагмалінгвістичний аналіз сучасного американського політичного інтерв'ю» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____

ПІБ (студент) Чудаєва М. О.

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Чудаєва Марія Олександрівна, студент(ка) 2 курсу, форми навчання денна, факультету іноземної філології, спеціальність філологія, освітньо-професійна програма мова і література (англійська) адреса електронної пошти chudaevamasha@yandex.ua,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Прагмалінгвістичний аналіз сучасного американського політичного інтерв'ю» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____

ПІБ (студент) Чудаєва М. О.